

LETTRE D'ARISTÉE
A
PHILOCRATE

B0 M60 S 724-89

P

Freel

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
LEIPZIG
0006698903

LETTRE D'ARISTÉE
A
PHILOCRATE

Zentralbibliothek
der Universität

SOURCES CHRÉTIENNES

Directeurs-fondateurs : H. de Lubac, s. j., et J. Daniélou, s. j.

Directeur : C. Mondésert, s. j.

N° 89

SÉRIE ANNEXE DE TEXTES NON-CHRÉTIENS.

LETTRE D'ARISTÉE A PHILOCRATE

*INTRODUCTION, TEXTE CRITIQUE, TRADUCTION ET NOTES,
INDEX COMPLET DES MOTS GRECS*

PAR

André PELLETIER, s. j.

LES ÉDITIONS DU CERF, 29, BD DE LA TOUR-MAUBOURG, PARIS

1962

UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
LEIPZIG

OIA-2001-12575
4

FwB 24.4.82

NIHIL OBSTAT

IMPRIMI POTEST :

Paris, le 13 juillet 1955

PH. DURAND-VIEL, s. j.
Praep. Prov. Franciae

IMPRIMATUR :

Paris, le 27 novembre 1961

J. HOTTOT
Vic. gén.

ΑΡΙΣΤΕΑΣ ΦΙΛΟΚΡΑΤΕΙ

[1] Ἀξιολόγου διηγήσεως, οἱ Φιλόκρατες, περὶ τῆς γενηθελ-
σης ἡμῖν ἐντυχίας πρὸς Ἐλεάζαρον τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχιε-
ρέα συνεσταμένης, διὸ τὸ σὲ περὶ πολλοῦ πεποιησθαι παρ'
ἔκαστα ὑπομιμνήσκοντος συνακούσαι περὶ ὃν ἀπεστάλημεν
καὶ διὰ τοῦτο, πεπείραμαι σαφῶς ἐκθέσθαι σοι, κατειληφὼς ἦν
ἔχεις φιλομαθῇ διάθεσιν, [2] ὅπερ μέγιστον ἔστιν ἀνθρώπῳ,

προσμανθάνειν ἀεὶ τι καὶ προσλαμβάνειν,

ἥτοι κατὰ τὰς ἴστορίας, ἢ καὶ κατ' αὐτὸν τὸ πρᾶγμα πεπει-
ραμένῳ. Οὕτω γάρ κατασκευάζεται ψυχῆς καθαρὰ διάθεσις,
ἀναλαβούσα τὰ κάλλιστα· καὶ πρὸς τὸ πάντων κυριώτατον
νενευκυῖα τὴν εὔσέβειαν ἀπλανεῖ κεχρημένη κανόνι διοικεῖ.

[3] Τὴν προαίρεσιν ἔχοντες ἡμεῖς πρὸς τὸ περιέργως τὰ θεῖα κατανοεῖν, ἔαυτοὺς ἐπεδώκαμεν εἰς *(τὴν πρὸς)* τὸν προειρημένον ἄνδρα πρεσβείαν, καλοκάγαθίᾳ καὶ δόξῃ προτετιμημένον ὑπό τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἀλλων, καὶ κατακεκτημένον μεγίστην ὀφέλειαν τοῖς σὺν ἔαυτῷ καὶ τοῖς κατὰ τοὺς ἄλλους τόπους πολιταῖς, πρὸς τὴν ἔρμηνείαν τοῦ θείου νόμου, διὰ τὸ γεγράφθαι παρ' αὐτοῖς ἐν διφθέραις ἔθραικοῖς γράμμασιν.

[4] Ἡν δὴ καὶ ἐποιησάμεθα ἡμεῖς σπουδῇ, λαβόντες καὶ ρὸν πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τῶν μετοικισθέντων εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως, πρώτως κεκτημένου τὴν τε πόλιν καὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον παρειληφότος. Ἀξιόν ἐστι καὶ ταῦτα σοι δηλῶσαι. [5] Πέπεισμαι γάρ σε μᾶλλον ἔχοντα πρόσκλισιν πρὸς τὴν σεμνότητα καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διάθεσιν τῷν κατὰ τὴν σεμνὴν νομοθεσίαν διεξαγόντων, περὶ ὃν προαιρούμεθα δηλοῦν, ἀσμένως σε ἀκούσθαι, προσφάτως παραγεγενημένον ἐκ τῆς νήσου πρὸς ἡμᾶς, καὶ βουλόμενον συνακούειν δσα πρὸς ἐπισκευὴν ψυχῆς ὑπάρχει. [6] Καὶ πρότερον δὲ διεπεμψάμην σοι περὶ ὃν ἐνόμιζον ἀξιομνημονεύτων εἶναι τὴν ἀναγραφήν, ἦν μετελάθομεν παρὰ τῷν κατὰ τὴν λογιωτάτην Αἴγυπτον λογιωτάτων ἀρχιερέων

περὶ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων. [7] Φιλομαθῶς γὰρ ἔχοντί σοι περὶ τῶν δυναμένων ὀφελῆσαι διάνοιαν δέον ἐστὶ μεταδιδόναι, μάλιστα μὲν πᾶσι τοῖς ὅμοιοις, πολλῷ δὲ μᾶλλον σοὶ γνησίαν ἔχοντι τὴν αἴρεσιν, οὐ μόνον κατὰ τὸ συγγενὲς ἀδελφῷ καθεστῶτι τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῇ πρὸς τὸ καλὸν ὅρμῇ τὸν αὐτὸν δύντα ἡμῖν. [8] Χρυσοῦ γὰρ χάρις ἢ κατασκευή τις ἄλλη τῶν τετιμημένων παρὰ τοῖς κενοδόξοις ὀφέλειαν οὐκ ἔχει τὴν αὐτήν, δσον ἥ παιδείας ἀγωγὴ καὶ ἥ περὶ τούτων φροντίς. Ἱνα δὲ μὴ περὶ τῶν προλεγομένων μηκύνοντες ἀδόλεσχόν τι ποιῶμεν, ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς διηγήσεως ἐπανήξομεν.

[9] Κατασταθεὶς ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος δὲ Φαληρεὺς ἔχρηματίσθη πολλὰ διάφορα πρὸς τὸ συναγαγεῖν, εἰ δυνατόν, ἀπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην βιβλία· καὶ ποιούμενος ἀγορασμοὺς καὶ μεταγραφὰς ἐπὶ τέλος ἤγαγεν, δσον ἐφ' ἔαυτῷ, τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν. [10] Παρόντων οὖν ἡμῶν ἔρωτηθεὶς· Πόσαι τινὲς μυριάδες τυγχάνουσι βιβλίων; Εἶπεν· Ὅπερ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ· σπουδάσω δ' ἐν δλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. Προσήγγελται δέ μοι καὶ τῶν Ἰουδαίων νόμιμα μεταγραφῆς ἄξια καὶ τῆς παρὰ σοὶ βιβλιοθήκης εἶναι. [11] Τι τὸ κωλύον οὖν, εἶπεν, ἐστὶ σε τοῦτο ποιῆσαι; Πάντα γὰρ ὑποτέτακταί σοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. Ὁ δὲ Δημήτριος εἶπεν·

Ἐρμηνείας προσδεῖται· χαρακτῆροι γάρ ιδίοις κατὰ τὴν Ἰουδαίαν χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι τῇ τῶν γραμμάτων θέσει, καθὸς καὶ φωνὴν ιδίαν ἔχουσιν. Υπολαμβάνονται Συριακῇ χρήσθαι· τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἔτερος τρόπος. Μεταλαβὼν δὲ ἔκαστα δὲ βασιλεὺς εἶπε γραφῆναι πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων, δπως τὰ προειρημένα τελείωσιν λαβῇ.

[12] Νομίσας δὲ ἔγώ καιρὸν εἶναι περὶ δύν πολλάκις ἡξιώκειν Σωσίβιόν τε τὸν Ταραντῖνον καὶ Ἀνδρέαν, τοὺς ἀρχισωματοφύλακας, περὶ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν μετηγμένων ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως — ἐκεῖνος γάρ ἐπελθὼν τὰ κατὰ κοιλην Συρίαν καὶ Φοινίκην ἅπαντα, συγ-

χρώμενος εύημερίᾳ μετὰ ἀνδρείας, τοὺς μὲν μετώκιζεν, οὓς δὲ ἥχμαλωτιζε, φόβῳ πάντα ὑποχείρια ποιούμενος· ἐν δσῳ καὶ πρὸς δέκα μυριάδας ἐκ τῆς τῶν Ἰουδαίων χώρας εἰς Αἴγυπτον μετήγαγεν, [13] ἀφ' ὃν ὁσεὶ τρεῖς μυριάδας καθοπλίσας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν εἰς τὴν χώραν κατώκισεν ἐν τοῖς φρουρίοις — ἦδη μὲν καὶ πρότερον ἱκανῶν εἰσεληλυθότων σὺν τῷ Πέρσῃ, καὶ πρὸ τούτων ἔτέρων συμμαχιῶν ἐξαπεσταλμένων πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα μάχεσθαι σὺν Ψαμμιτίχῳ· ἀλλ' οὐ τοσοῦτοι τῷ πλήθει παρεγενήθησαν, δσους Πτολεμαῖος δ τοῦ Λάγου μετήγαγε —. [14] καθὼς δὲ προείπομεν, ἐπιλέξας τοὺς ἀρίστους ταῖς ἡλικίαις καὶ ῥώμῃ διαφέροντας καθώπλισε, τὸ δὲ λοιπὸν χύμα πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἔτι δὲ γυναικῶν, εἶασεν εἰς τὴν οἰκετίαν, οὐχ οὕτως τῇ προαιρέσει κατὰ ψυχὴν ἔχων, ὡς κατακρατούμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, δι' ἃς ἐπεποίηντο χρείας ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν — ἥμεῖς δὲ ἐπεὶ τινα παρεύρεσιν εἰς τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἀπελάθομεν, καθὼς προδεδήλωται, τοιούτοις ἐχρησάμεθα λόγοις πρὸς τὸν βασιλέα· [15] Μήποτε ἀλογον ἥ ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὃ βασιλεύ. Τῆς γὰρ νομοθεσίας κειμένης πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἣν ἥμεῖς οὐ μόνον μεταγράψαι ἐπινοοῦμεν, ἀλλὰ καὶ διερμηνεύσαι, τινα λόγον ἔξομεν πρὸς ἀποστολήν, ἐν οἰκετίαις ὑπαρχόντων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ πληθῶν ἱκανῶν;

Αλλὰ τελείᾳ καὶ πλουσίᾳ ψυχῇ ἀπόλυσον τοὺς συνεχομένους ἐν ταλαιπωρίαις, κατευθύνοντός σοι τὴν βασιλείαν τοῦ τεθεικότος αὐτοῖς θεοῦ τὸν νόμον, καθὼς περιείργασμαι. [16] Τὸν γὰρ πάντων ἐπόπτην καὶ κτίστην θεὸν οὗτοι σέβονται, δν καὶ πάντες, ἡμεῖς δέ, βασιλεῦ, προσονομάζοντες ἐτέρως Ζῆνα καὶ Δία· τοῦτο δ' οὐκ ἀνοικείως οἵ πρῶτοι διεσήμαναν, δι' δν ζωοποιούνται τὰ πάντα καὶ γίνεται, τοῦτον ἀπάντων ἡγεῖσθαι τε καὶ κυριεύειν. Υπερηρκώς δὲ σύμπαντας ἀνθρώπους τῇ λαμπρότητι τῆς ψυχῆς ἀπόλυσιν ποίησαι τῶν ἐνεχομένων ταῖς οἰκετίαις. [17] Οὐδὲ πολὺν χρόνον ἐπισχῶν, καὶ ἡμῶν κατὰ ψυχὴν πρὸς τὸν θεὸν εὔχομένων, τὴν διάνοιαν αὐτοῦ κατασκευάσαι πρὸς τὸ τοὺς ἀπαντας ἀπολυθῆναι — κτίσμα γὰρ δν θεοῦ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταλλοιούθαι καὶ τρέπεται πάλιν ὅπ' αὐτοῦ· διὸ πολλαχῶς καὶ ποικίλως ἐπεκαλούμην τὸν κυριεύοντα κατὰ καρδίαν, ὃνα συναναγκασθῆ, καθὼς ἡξίουν, ἐπιτελέσαι. [18] μεγάλην γὰρ εἶχον ἐλπίδα, περὶ σωτηρίας ἀνθρώπων προτιθέμενος λόγον, δτι τὴν ἐπιτέ-

λειαν δ θεδς ποιήσει τῶν ἀξιουμένων· δ γὰρ πρὸς δικαιοσύνην καὶ καλῶν ἔργων ἐπιμέλειαν ἐν δσιότητι νομίζουσιν ἀνθρωποι ποιεῖν, κατευθύνει τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐπιθολὰς δ κυριεύων ἀπάντων θεός —, [19] δ δὲ διανακύψας καὶ προσβλέψας ἐλαρῷ τῷ προσώπῳ· Πόσας ὑπολαμβάνεις μυριάδας ἔσεσθαι; ἔφη. Παρεστὼς δὲ Ἀνδρέας ἀπεφήνατο· Βραχεῖ πλεῖον μυριάδων δέκα. Ὁ δέ· Μικρόν γε, εἶπεν, Ἀριστέας ἡμᾶς ἀξιοῦ πρᾶγμα. Σωσίβιος δὲ καὶ τῶν παρόντων τινὲς τοῦτ' εἶπον· Καὶ γὰρ ἀξιόν ἔστι τῆς σῆς μεγαλοψυχίας, ὅπως χαριστήριον ἀναθῇ τῷ μεγίστῳ θεῷ τὴν τούτων ἀπόλυσιν. Μεγίστως γὰρ τετιμημένος ὑπὸ τοῦ κρατούντος τὰ πάντα καὶ δεδοξασμένος ὑπὲρ τοὺς προγόνους, εἰ καὶ μέγιστα ποιήσεις χαριστήρια, καθῆκόν ἔστι σοι. [20] Διαχυθεὶς δὲ εὖ μάλα τοῖς δψωνίοις εἶπε προσθεῖναι, καὶ σώματος ἐκάστου κομίζεσθαι δραχμὰς εἴκοσι, καὶ περὶ τούτων ἐκθεῖναι πρόσταγμα, τὰς δὲ ἀπογρα-

φὰς ποιεῖσθαι παρ' αὐτά, μεγαλείως χρησάμενος τῇ προθυμίᾳ, τοῦ θεοῦ τὴν πᾶσαν ἐπιτελέσαντος ἡμῶν προαίρεσιν, καὶ συναναγκάσαντος αὐτὸν ἀπολυτρῶσαι μὴ μόνον τοὺς συνεληλυθότας τῷ στρατοπέδῳ τοῦ πατρός, ἀλλὰ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ μετὰ ταῦτα παρεισήχθησαν εἰς τὴν βασιλείαν. Ὅπερ τὰ τετρακόσια τάλαντα τὴν δόσιν ἀπέφαινον εἶναι. [21] Καὶ τοῦ προστάγματος δὲ τὸ ἀντίγραφον οὐκ ἄχρηστον οἶομαι κατακεχωρίσθαι. Πολλῷ γάρ ἢ μεγαλομέρεια φανερωτέρα καὶ εὔδηλος ἔσται τοῦ βασιλέως, τοῦ θεοῦ κατισχύοντος αὐτὸν εἰς τὸ σωτηρίαν γενέσθαι πλήθεσιν ἵκανοις. [22] Ἡν δὲ τοιούτο·

Τοῦ βασιλέως προστάξαντος — Ὅσοι τῶν συνεστρατευμένων τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην τόπους ἐπελθόντες τὴν τῶν Ἰουδαίων χώραν ἐγκρατεῖς ἐγένοντο σωμάτων Ἰουδαϊκῶν καὶ ταῦτα διακεκομίκασιν εἴς τε τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἢ καὶ πεπράκασιν ἐτέροις, ὅμοιως δὲ καὶ εἴ τινες προῆσαν ἢ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσιν εἰσηγμένοι τῶν τοιούτων, ἀπολύειν παραχρῆμα τοὺς ἔχοντας, κομιζομένους αὐτίκα ἕκαστου σώματος δραχμὰς εἴκοσι, τοὺς μὲν στρατιώτας τῇ τῶν δψῶντων δόσει, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης. [23] Νομίζομεν γάρ καὶ πάρα τὴν τοῦ πατρός ἡμῶν βούλησιν καὶ παρὰ τὸ καλῶς ἔχον ἥχμαλωτεύσθαι τούτους, διὰ δὲ τὴν στρατιωτικὴν προπέτειαν τὴν τε χώραν αὐτῶν κατεφθάρθαι καὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων μεταγωγὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον γεγονέναι· ἵκανη γάρ ἦν ἢ παρὰ τό γε δέον γεγονυῖα ἐκ τῶν στρατιωτῶν ὀφέλεια· διὸ πεντελῶς ἀνεπιεικής ἔστι

καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων καταδυναστεία. [24] Πλοσιν οὖν ἀνθρώποις τὸ δίκαιον ἀπονέμειν δμολογούμενοι, πολλῷ δὲ μᾶλλον τοῖς ἀλόγως καταδυναστευομένοις, καὶ κατὰ πάντων εὔσέβειαν, προστετάχαμεν δσα τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐστι σωμάτων ἐν οἰκετίαις πανταχῇ καθ' ὅντινοιν τρόπον ἐν τῇ βασιλείᾳ, κομιζομένους τοὺς ἔχοντας τὸ προκείμενον κεφάλαιον ἀπολύειν, καὶ μηδένα κακοσχόλως περὶ τούτων μηδὲν οἰκονομεῖν· τὰς δ' ἀπογραφὰς ἐν ἡμέραις τρισὶν, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἔκκειται τὸ πρόσταγμα, ποιείσθαι πρὸς τοὺς καθεσταμένους περὶ τούτων, καταδεικνύντας εὐθὺν καὶ τὰ σώματα. [25] Διειλήφαμεν γὰρ καὶ ἡμῖν συμφέρειν καὶ τοῖς πράγμασι τοῦτ' ἐπιτελεσθῆναι. Τὸν δὲ βουλόμενον προσαγγέλλειν περὶ τῶν ἀπειθησάντων, ἐφ' ᾧ τοῦ φανέντος ἐνόχου τὴν κυρίαν ἔξειν· τὰ δὲ ὑπάρχοντα τῶν τοιούτων εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθήσεται.

[26] Εἰσδοθέντος τοῦ προστάγματος, ὅπως ἐπαναγνωσθῇ τῷ βασιλεῖ, τὰ ἄλλα πάντ' ἔχοντος πλὴν τοῦ Καὶ εἰ τινες προῆσαν ἢ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσιν εἰσηγμένοι τῶν τοιούτων, αὐτὸς τοῦτο δ βασιλεὺς προσέθηκε, μεγαλομερείᾳ καὶ μεγαλοψυχίᾳ χρησάμενος, ἐκέλευσέ τε τὴν τῶν διαφόρων δόσιν ἀθρόαν οὖσαν ἀπομερίσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν ταγμάτων καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις. [27] Οὕτω δοχθὲν ἐκεκύρωτο ἐν ἡμέραις ἐπτά· πλεῖον δὲ ταλάντων ἔξακοσίων ἔξήκοντα ἥ δόσις ἐγεγόνει. Πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ἐπιμαστιδῶν τέκνων σὺν ταῖς μητράσιν ἐλευθεροῦντο. Προσανενεχθέντος εἰ καὶ περὶ τούτων εἰκοσαδραχμίᾳ δοθήσεται, καὶ τοῦτ' ἐκέλευσεν δ βασιλεὺς ποιεῖν, ὅλοσχερῶς περὶ τοῦ δδέξαντος ἀπαντ' ἐπιτελῶν.

[28] ΉΩς δὲ κατεπράχθη ταῦτα, τὸν Δημήτριον ἐκέλευσεν εἰσδούναι περὶ τῆς τῶν Ἰουδαϊκῶν βιβλίων ἀντίγραφῆς. Πάντα γάρ διὰ προσταγμάτων καὶ μεγάλης ἀσφαλείας τοῖς βασιλεῦσι τούτοις διῳκεῖτο, καὶ οὐδὲν ἀπερριμμένως οὐδ' εἰκῇ. Διόπερ καὶ τὸ τῆς εἰσδόσεως καὶ τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα κατακεχώρικα, καὶ τὸ τῶν ἀπεσταλμένων πλῆθος καὶ τὴν ἔκάστου κατασκευὴν, διὰ τὸ μεγαλομερεῖᾳ καὶ τέχνῃ διαφέρειν ἔκαστον αὐτῶν. Τῆς δὲ εἰσδόσεώς ἐστιν ἀντίγραφον τόδε·

[29] Βασιλεῖ μεγάλῳ παρὰ Δημητρίου. Προστάξαντός σου, βασιλεῦ, περὶ τῶν ἀπολειπόντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ἐπως ἐπισυναχθῆ, καὶ τὰ διαπεπτωκότα τύχῃ τῆς προσηκούσης ἐπισκευῆς, πεποιημένος οὐ παρέργως τὴν ἐν τούτοις ἐπιμέλειαν, προσαναφέρω σοι τάδε. [30] Τοῦ νόμου τῶν Ἰουδαίων βιβλία σὺν ἑτέροις δλίγοις τισὶν ἀπολείπει· τυγχάνει γάρ Ἐβραϊκοῖς γράμμασι καὶ φωνῇ λεγόμενα,

ἀμελέστερον δέ, καὶ οὐχ ὡς ὑπάρχει, σεσήμανται, καθὼς ὑπὸ τῶν εἰδότων προσαναφέρεται· προνοίας γὰρ βασιλικῆς οὐ τέτευχε. [31] Δέον δέ ἔστι καὶ ταῦθ' ὑπάρχειν παρά σοι διηκριθωμένα, διὰ τὸ καὶ φιλοσοφωτέραν εἶναι καὶ ἀκέραιον τὴν νομοθεσίαν ταύτην, ὡς ἂν οὖσαν θείαν. Διὸ πόρρω γεγόνασιν οἱ τε συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ καὶ τὸ τῶν ἴστορικῶν πλήθος τῆς ἐπιμνήσεως τῶν προειρημένων Βιβλίων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ πεπολιτευμένων [καὶ πολιτευομένων] ἀνδρῶν, διὰ τὸ ἄγνην τινα καὶ σεμνὴν εἶναι τὴν ἐν αὐτοῖς θεωρίαν, ὡς φησιν Ἐκαταῖος ὁ Ἀθδηρίτης. [32] Ἐὰν οὖν φαίνηται, βασιλεὺς, γραφήσεται πρὸς τὸν ἀρχιερέα τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀποστεῖλαι τοὺς μάλιστα καλῶς βεβιωκότας καὶ πρεσβυτέρους ὅντας

ἀνδρας, ἐμπείρους τῶν κατὰ τὸν νόμον τὸν ἔαυτῶν, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἔξι, δπως τὸ σύμφωνον ἐκ τῶν πλειόνων ἔξετάσαντες καὶ λαβόντες τὸ κατὰ τὴν ἔρμηνείαν ἀκριβές, ἀξιως καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς σῆς προαιρέσεως, θῷμεν εὐσήμως. Εὔτύχει διὰ παντός.

[33] Τῆς δὲ εἰσδόσεως ταύτης γενομένης, ἐκέλευσεν δὲ βασιλεὺς γραφῆναι πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον περὶ τούτων, σημάναντας καὶ τὴν γενομένην ἀπολύτρωσιν τῶν αἰχμαλώτων. Ἔδωκε δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν κρατήρων τε καὶ φιαλῶν καὶ τραπέζης καὶ σπονδείων χρυσίου μὲν δλκῆς τάλαντα πεντήκοντα καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑβδομήκοντα καὶ λίθων ἴκανόν τι πλῆθος — ἐκέλευσε δὲ τοὺς ῥισκοφύλακας τοῖς τεχνῖταις, ὃν ἂν προαιρῶνται, τὴν ἐκλογὴν διδόναι — καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ ἄλλα πρὸς τάλαντα ἑκατόν. [34] Δηλώσομεν δέ σοι περὶ τῆς κατασκευῆς, ὡς ἂν τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα διέλθωμεν.

^οΗν δὲ ἦ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ τὸν τύπον ἔχουσα τοῦτον.

[35] Βασιλεὺς Πτολεμαῖος Ἐλεαζάρῳ ἀρχιερεῖ χαίρειν καὶ ἔρρωσθαι. Ἐπει συμβαίνει πλείονας τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν ἥμετέραν χώραν κατωκίσθαι γενηθέντας ἀνασπάστους ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ Περσῶν, καθ' ὃν ἐπεκράτουν χρόνον, ἔτι δὲ

καὶ συνεληλυθέναι τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον αἰχμαλώτους, — [36] ἀφ' ὧν πλείονας εἰς τὸ στρατιωτικὸν σύνταγμα κατεχώρισεν ἐπὶ μείζοσι μισθοφορίαις, δομοῖως δὲ καὶ τοὺς προόντας κρίνας πιστοὺς φρούρια κτίσας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, δπως τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος φόβον [μή] ἔχῃ διὰ τούτων· καὶ ἡμεῖς δὲ παραλαβόντες τὴν βασιλείαν φιλανθρωπότερον ἀπαντῶμεν τοῖς πᾶσι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς σοὶς πολίταις — [37] ὑπὲρ δέκα μυριάδας αἰχμαλώτων ἥλευθερώκαμεν, ἀποδόντες τοῖς κρατοῦσι τὴν κατ' ἀξίαν ἀργυρικὴν τιμὴν, διορθούμενοι καὶ εἴ τι κακῶς ἐπράχθη διὰ τὰς τῶν δχλων δρμάς, διειληφότες εὔσεβῶς τοῦτο πρᾶξαι, καὶ τῷ μεγίστῳ θεῷ χαριστικὸν ἀνατιθέντες, δις ἡμῖν τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δόξῃ κρατίστῃ παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διατετήρηκεν· εἰς τε τὸ στράτευμα τοὺς ἀκμαιοτάτους ταῖς ἥλικίαις τετάχαμεν, τοὺς δὲ δυναμένους καὶ περὶ ἡμᾶς εἶναι, τῆς περὶ τὴν αὐλὴν πίστεως ἀξίους, ἐπὶ χρειῶν καθεστάκαμεν. [38] Βουλομένων δ' ἡμῶν καὶ τούτοις χαρίζεσθαι καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἰουδαίοις καὶ τοῖς μετέπειτα, προηρήμεθα τὸν νόμον

νῦμδν μεθερμηνευθῆναι γράμμασιν Ἐλληνικοῖς ἐκ τῶν παρ' νῦμδν λεγομένων Ἐβραϊκῶν γραμμάτων, οὐν' ὑπάρχῃ καὶ ταῦτα παρ' ἡμῖν ἐν βιβλιοθήκῃ σὺν τοῖς ἄλλοις βασιλικοῖς βιβλίοις.

[39] Καλῶς οὖν ποιήσεις καὶ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς ἀξίως ἐπιλεξάμενος ἀνδρας καλῶς βεβιωκότας πρεσβυτέρους, ἐμπειρίαν ἔχοντας τοῦ νόμου, καὶ δυνατούς ἐρμηνεύσαι, ἀφ' ἐκάστης φυλῆς ἔξ, ὅπως ἐκ τῶν πλειόνων τὸ σύμφωνον εὑρεθῇ, διὰ τὸ περὶ μειζόνων εἶναι τὴν σκέψιν. Οἰόμεθα γάρ ἐπιτελεσθέντος τούτου μεγάλην ἀποίσεσθαι δόξαν. [40] Ἀπεστάλκαμεν δὲ περὶ τούτων Ἀνδρέαν τῶν ἀρχισωματοφυλάκων καὶ Ἀριστέαν, τιμωμένους παρ' ἡμῖν, διαλεξομένους σοι καὶ κομιζοντας ἀπαρχὰς εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθημάτων καὶ εἰς θυσίας καὶ τὰ ἄλλα ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν. Γράφων δὲ καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς περὶ ὧν ἐὰν βούλῃ κεχαρισμένος ἔσῃ, καὶ φιλίας ἀξιόν τι πράξεις, ὡς ἐπιτελεσθησομένων τὴν ταχίστην περὶ ὧν ἀν αἴρῃ. Ἔρρωσο.

[41] Πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀντέγραψεν ἐνδεχομένως δὲ Ἐλεάζαρος ταῦτα.

Ἐλεάζαρος ἀρχιερεὺς βασιλεὺς Πτολεμαῖῳ φίλῳ γνησίῳ χαρεῖν. Αὐτός τε ἔρρωσο καὶ ἡ βασιλισσα Ἀρσινόη, ἡ ἀδελφή,

καὶ τὰ τέκνα, καλῶς ἂν ἔχοι καὶ ὡς βουλόμεθα, καὶ αὐτοὶ δὲ
νγιαίνομεν. [42] Λαβόντες τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν μεγάλως
ἔχαρημεν διὰ τὴν προαιρεσίν σου καὶ τὴν καλὴν βουλήν, καὶ
συναγαγόντες τὸ πᾶν πλῆθος παρανέγνωμεν αὐτοῖς, οὐα εἰδῶ-
σιν ἦν ἔχεις πρὸς τὸν θεὸν ἥμῶν εὔσέθειαν. Ἐπεδείξαμεν δὲ
καὶ τὰς φιάλας ὅς ἀπέστειλας, χρυσᾶς εἴκοσι καὶ ἀργυρᾶς
τριάκοντα, κρατήρας πέντε, καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν, καὶ
εἰς προσαγωγὴν θυσιῶν καὶ εἰς ἐπισκευὰς ὅν ἂν δέηται τὸ
ἴερὸν ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν, [43] ἀπερ ἐκόμισεν Ἀνδρέας
τῶν τετιμημένων παρὰ σοὶ καὶ Ἀριστέας, ἀνδρεῖς καλοὶ καὶ
ἀγαθοὶ καὶ παιδεῖᾳ διαφέροντες καὶ τῆς σῆς ἀγωγῆς καὶ
δικαιοσύνης ἄξιοι κατὰ πάντα· οὗ καὶ μετέδωκαν ἥμῖν τὰ παρὰ
σοῦ, πρὸς ἀ καὶ παρ' ἥμῶν ἀκηκόασιν ἀρμόζοντα τοῖς σοῦς
γράμμασι. [44] Πάντα γάρ δσα σοι συμφέρει, καὶ εἰ παρὰ
φύσιν ἔστιν, ὑπακουσόμεθα· τοῦτο γάρ φιλίας καὶ ἀγαπήσεως
σημεῖόν ἔστι. Μεγάλα γάρ καὶ σὺ καὶ ἀνεπίληστα τοὺς πολί-
τας ἥμῶν κατὰ πολλοὺς (τρόπους) εὐηργέτηκας. [45] Εὐθέως
οὖν προσηγάγομεν ὑπὲρ σοῦ θυσίας καὶ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῶν
τέκνων καὶ τῶν φίλων· καὶ ηὕξατο πᾶν τὸ πλῆθος, οὐα σοι
γένηται καθὼς προαιρῆ διὰ παντός, καὶ διασώζῃ σοι τὴν βασι-
λείαν ἐν εἰρήνῃ μετὰ δόξης ὁ κυριεύων ἀπάντων θεός, καὶ
ὅπως γένηται σοι συμφερόντως καὶ μετὰ ἀσφαλείας ἡ τοῦ
ἄγιου νόμου μεταγραφή. [46] Παρόντων δὲ πάντων ἐπελεξά-
μεθα ἀνδρας καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς πρεσβυτέρους, ἀφ' ἐκάστης
φυλῆς ἔξ, οὓς καὶ ἀπεστείλαμεν ἔχοντας τὸν νόμον. Καλῶς

οῦν ποιήσεις, βασιλεύ δίκαιε, προστάξας, ώς ὃν ἡ μεταγραφή γένηται τῶν βιβλίων, οὐα πάλιν ἀποκατασταθῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς οἱ ἄνδρες. Ἐρρωσο.

[47] Εἰσὶ δὲ πρώτης φυλῆς Ἰώσηφος Ἐζεκίας Ζαχαρίας Ἰωάννης Ἐζεκίας Ἐλισσαῖος. Δευτέρας Ἰούδας Σίμων Σομόηλος Ἀδαῖος Ματταθίας Ἐυχλεμίας. Τρίτης Νεεμίας Ἰώσηφος Θεοδόσιος Βασέας Ὁρνίας Δάκις. [48] Τετάρτης Ἰωνάθας Ἀβραῖος Ἐλισσαῖος Ἀνανίας Χαβρίας... Πέμπτης Ἰσακος Ἰάκωβος Ἰησοῦς Σαββαταῖος Σίμων Λευίς. Ἑκτης Ἰούδας Ἰώσηφος Σίμων Ζαχαρίας Σομόηλος Σελεμίας. [49] Ἐθδόμης Σαββαταῖος Σεδεκίας Ἰάκωβος Ἰσαχος Ἰησίας Νατθαῖος. Ὁγδόης Θεοδόσιος Ἰάσων Ἰησοῦς Θεόδοτος Ἰωάννης Ἰωνάθας. Ἐνάτης Θεόφιλος Ἀβραμος Ἀρσαμος Ἰάσων Ἐνδεμίας Δανίηλος. [50] Δεκάτης Ἱερεμίας Ἐλεάζαρος Ζαχαρίας Βανέας Ἐλισσαῖος Δαθαῖος. Ἐνδεκάτης Σαμούηλος Ἰώσηφος Ἰούδας Ἰωνάθης Χαλεβ Δοσίθεος. Δωδεκάτης Ἰσάηλος Ἰωάννης Θεοδόσιος Ἀρσαμος Ἀβιήτης Ἐζεκήλος. Οἱ πάντες ἔθδομήκοντα δύο.

[51] Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴν τοιαύτης ἐτύγχανεν ἀντιγραφῆς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον.

‘Ως δὲ ἐπηγγειλάμην καὶ τὰ τῶν κατασκευασμάτων διασα-
φῆσαι, ποιήσω. Πολυτεχνίᾳ γάρ διαφέροντα συνετελέσθη, τοῦ
βασιλέως πολλὴν ἐπίδοσιν ποιουμένου καὶ παρ’ ἔκαστον ἐπι-
θεωρούντος τοὺς τεχνίτας. Διὸ παριδεῖν οὐδὲν ἥδύναντο οὐδὲ
εἰκῇ συντελέσαι.

Πρῶτον δέ σοι τὰ περὶ τῆς τραπέζης ἔξηγήσομαι. [52] Προεθυμεῖτο μὲν οὖν δὲ βασιλεὺς ὑπέροπλόν τι ποιῆσαι τοῖς μέτροις τὸ κατασκεύασμα. Προσέταξε δὲ πυθέσθαι τῶν ἀνὰ τὸν τόπον, πηλίκη τίς ἔστιν ἢ προοθσα καὶ κειμένη κατὰ τὸ Ἱερὸν ἐν Ἱεροσολύμοις. [53] Ὡς δὲ ἀπεφήναντο τὰ μέτρα, προσεπηρώτησεν, εἰ κατασκευάσει μείζονα. Τινὲς μὲν οὖν καὶ τῶν Ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων ἔλεγον μηδὲν ἐπικωλύειν. Ὁ δὲ εἶπε βούλεσθαι καὶ πενταπλῆν τοῖς μεγέθεσι ποιῆσαι, διστάζειν δὲ μήποτε ἀχρηστος γένηται πρὸς τὰς λειτουργίας. [54] Οὐ γάρ αἴρεισθαι τὸ κεῖσθαι μόνον ἐν τῷ τόπῳ τὰ παρ' αὐτοῦ, πολὺ δὲ μᾶλλον χάριν ἔξειν, ἐὰν τὰς καθηκούσας λειτουργίας ἐπὶ τῶν ὅπ' αὐτοῦ κατεσκευασμένων οἷς καθῆκε ποιῶνται δεόντως. [55] Οὐ γάρ ἔνεκεν σπάνεως χρυσοῦ τὰ προσυντετελεσμένα βραχύμετρα καθέστηκεν, ἀλλὰ φαίνεται πρὸς τινα λόγον, εἶπεν, οὗτως συνεστηκέναι τοῖς μέτροις. Ἐτι γάρ ἐπιταγῆς οὕσης οὐθὲν ἀν ἐσπάνιζε· διόπερ οὐ παραβατέον οὐδὲ ὑπερθετέον τὰ καλῶς ἔχοντα. [56] Τῇ μὲν οὖν ποικιλίᾳ τῶν τεχνῶν ἐκέλευσεν δτι μάλιστα χρήσασθαι, σεμνῶς ἀπαντα διανοούμενος καὶ φύσιν ἔχων ἀγαθὴν εἰς τὸ συνιδεῖν πραγμάτων ἔμφασιν. "Οσα δ' ἀν ἦ ἀγραφα, πρὸς καλλονὴν

ἐκέλευσε ποιεῖν· δσα δὲ διὰ γραπτῶν, μέτρα αὐτοῖς κατακόλουθῆσαι. [57] Δύο γάρ πήχεων τὸ μῆκος *〈πήχεος δὲ τὸ εῦρος〉*, τὸ δὲ ὑψος πήχεος καὶ ἡμίσους συνετέλουν, χρυσίου δοκίμου^a στερεὰν πάντοθεν τὴν ποίησιν ἐργασάμενοι, λέγω δὲ οὐ περὶ τι περιεπιτυγμένου τοῦ χρυσοῦ, τὸν δὲ ἐλασμὸν αὐτὸν ἐπιδεδέσθαι. [58] Στεφάνην δὲ ἐποίησαν παλαιστιαίαν κυκλόθεν^b τὰ δὲ κυμάτια στρεπτά^c, τὴν ἀναγλυφὴν ἔχοντα σχοινίδων ἔκτυπον, τῇ τορείᾳ θαυμαστῶς ἔχουσαν ἐκ τῶν τριῶν μερῶν· ἦν γάρ τριγωνα. [59] Καὶ καθ' ἔκαστον μέρος ἡ διατύπωσις τῆς ἐνεργείας τὴν αὐτὴν διάθεσιν εἶχεν, ὅστε, καθ' ὃ ἀν μέρος στρέφοιτο, τὴν πρόσοψιν εἶναι τὴν αὐτήν, κειμένου δὲ κατὰ τῆς στεφάνης τὸ μὲν εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν ἀπόκλιμα τὴν διατύπωσιν ἔχειν τῆς ὁραιότητος, τὸ δὲ ἐκτὸς κλίμα πρὸς τὴν τοῦ προσάγοντος εἶναι θεωρίαν. [60] Διὸ τὴν ὑπεροχὴν ὄξειν εἶναι τῶν δύο κλιμάτων συνέβαινε, μετέωρον ἐπικειμένην, ὡς προειρήκαμεν, τριγώνου κατεσκευασμένου, καθ' ὃ ἀν μέρος στρέφοιτο. Λίθων τε πολυτελῶν ἐν αὐτῷ διαθέσεις ὑπῆρχον ἀνὰ μέσον τῶν σχοινίδων· ἔτερος παρὰ ἔτερον πλοκὴν εἶχον ἀμίμητον τῇ ποιήσει. [61] Πάντες δ' ἦσαν διὰ τρημάτων κατειλημμένοι χρυσαῖς περόναις πρὸς τὴν ἀσφάλειαν. Ἐπὶ δὲ τῶν γωνιῶν αἱ κατακλεῖδες συνέσφιγγον πρὸς τὴν συνοχήν. [62] Ἐκ πλαγῶν δὲ κατὰ τὴν στεφάνην κυκλόθεν τὰ πρὸς τὴν ἀνω πρόσοψιν φοιτεσία κατεσκεύαστο διάλιθος, ἐκτύπωσιν ἔχουσα προοχῆς συνεχέσιν ἀναγλυφαῖς ῥαβδωταῖς, πυκνὴν ἔχούσαις τὴν πρὸς ἄλληλα θέσιν περὶ ὅλην τὴν τράπεζαν. [63] Ὅποδὲ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν λίθων τῆς φοιτεσίας, στέφανον ἐποίησαν οἱ τεχνῖται πάγκαρπον, ἐν ὑπεροχῇ προδήλως ἔχοντα βιτρύων καὶ σταχύων, ἔτι δὲ φοινίκων καὶ μήλων ἐλαίας τε καὶ ῥοῶν καὶ τῶν παραπλησίων. Τοὺς δὲ λίθους ἐργασάμενοι πρὸς τὴν τῶν προειρημένων καρπῶν διατύπωσιν, ἔχοντας ἔκαστου γένους τὴν

χρόαν, ἀνέδησαν τῷ χρυσίῳ κύκλῳ περὶ δλην τὴν τῆς τραπέζης κατασκευὴν κατὰ κρόταφον. [64] Μετὰ δὲ τὴν τοῦ στεφάνου διάθεσιν, δμοίως <κάτω τὰ> κατὰ τὴν τῆς φοιθεσίας διασκευὴν [ἥ] κατεσκεύαστο, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ῥαβδώσεως καὶ διαγλυφῆς, <διὰ τὸ> [καὶ] :ατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τὴν τράπεζαν πρὸς τὴν χρῆσιν πεποιῆσθαι, καθ' ὃ ἀν μέρος αἰρῶνται, ὥστε καὶ τὴν τῶν κυμάτων θέσιν καὶ τὴν τῆς στεφάνης εἰναι κατὰ τὸ τῶν ποδῶν μέρος. [65] Ἐλασμα γὰρ ἐποίησαν καθ' ὅλου τοῦ πλάτους τῆς τραπέζης στερεὸν δακτύλων τεσσάρων, ὥστε τοὺς πόδας ἐνίεσθαι εἰς τοῦτο, περόνας <σὺν> κατακλεῖσιν ἔχοντας ἐσφίγχθαι κατὰ τὴν στεφάνην, ἵνα, καθ' ὃ ἀν αἰρῶνται μέρος, ἢ χρῆσις ἥ· τὸ αὐτὸ δὲ κατὰ ἐπιφάνειαν θεωρεῖται ἀμφοτεροδεξίου τῆς κατασκευῆς οὕσης. [66] Ἐπ' αὐτῆς δὲ τῆς τραπέζης μαιάνδρον ἔκτυπον ἐποίησαν, ἐν ὑπεροχῇ λίθους ἔχοντα κατὰ μέσον πολυτελεῖς τῶν πολυειδῶν, ἀνθράκων τε καὶ σμαράγδων, ἔτι δὲ ὄνυχος καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν διαφερόντων ἐν δραιότητι. [67] Μετὰ δὲ τὴν τοῦ μαιάνδρου διάθεσιν ἐπέκειτο σχιστὴ πλοκή, θαυμασίως ἔχουσα, ῥομβωτὴν ἀποτελοῦσα τὴν ἀνὰ μέσον θεωρίαν· ἐφ' ἥ· κρυστάλλου λίθος καὶ τὸ λεγόμενον ἥλεκτρον ἐντετύπωτο, ἀμίμητον θεωρίαν ἀποτελοῦν τοῖς θεωροῦσι.

[68] Τοὺς δὲ πόδας ἐποίησαν τὰς κεφαλίδας ἔχοντας κρινωτάς, ἀνάκλασιν κρίνων ὑπὸ τὴν τράπεζαν λαμβανόντων, τὰ δὲ τῆς ἐντὸς τιροσδψεως δρθῆν ἔχοντα τὴν πετάλωσιν. [69] Ἡ δὲ ἐπ' ἐδάφους ἔρεισις τοῦ ποδὸς ἀνθρακος λίθου πάντοθεν παλαιστιαία, κρηπίδος ἔχουσα τάξιν κατὰ τὴν πρόσοψιν, δκτὼ δὲ δακτύλων τὸ πλάτος ἔχουσα· ἐφ' ὃν ἐπίκειται τὸ πᾶν ἔλασμα τοῦ ποδός. [70] Κατεσκεύασαν δὲ ἔκφύοντα κισσὸν ἀκάνθῳ πλεκόμενον ἐκ τοῦ λίθου, σὺν ἀμπέλῳ περιελούμενον κυκλόθεν τῷ ποδὶ σὺν τοῖς βότρυσιν, οἱ λιθουργεῖς ἦσαν, μέχρι τῆς κεφαλῆς. Ἡ δ' αὐτὴ διάθεσις ἦν τῶν τεσσάρων

ποδῶν, πάντα ἐνεργῶς πεποιημένα καὶ προσηγμένα, τῆς ἔμπειρίας καὶ τέχνης τὰς ὑπεροχὰς ἀπαραλλάκτως ἔχοντα πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὡστε καὶ ῥιπίζοντος τοῦ κατὰ τὸν ἀέρα πνεύματος κίνησιν ἐπιδέχεσθαι τὴν τῶν φύλλων θέσιν, πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας διάθεσιν τετυπωμένων ἀπάντων.

[71] Ἐποίησαν δὲ τριμερὲς τὸ στόμα τῆς τραπέζης, οἷονει τρίπτυχον, πελεκίνοις συναρμοζόμενα γομφωτοῖς πρὸς ἕαυτὰ κατὰ τὸ πάχος τῆς κατασκευῆς, ἀθέατον καὶ ἀνεύρετον τὴν τῶν ἄρμῶν κατασκευάσαντες συμβολήν. Ἡμιπηχίου δὲ οὐκ ἐλάσσονος ἦν τὸ πάχος τῆς ὅλης τραπέζης, ὡστε πολλῶν εἶναι ταλάντων τὴν ὅλην διασκευήν. [72] Ἐπειὶ γάρ οὐ προήρητο τοῖς μεγέθεσιν οὐδὲν προσθεῖναι ὁ βασιλεὺς, ὃσον ἔδει δαπανηθῆναι κατασκευαζομένων μειζόνων, ταῦτα ἀποδέδωκε πλείονα· καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πάντα ἐπετελέσθη θαυμασίως καὶ ἀξιολόγως ἔχοντα, καὶ ταῖς τέχναις ἀμίμητα, καὶ τῇ καλλονῇ διαπρεπῇ.

[73] Τῶν δὲ κρατήρων δύο μὲν ἦσαν *(χρυσοῖ)* τῇ κατασκευῇ, φοιλιδωτὴν ἔχοντες ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τοῦ μέσου τὴν διασκευὴν τῇ τορείᾳ, καὶ τὴν τῶν λίθων ἀνὰ μέσον τῶν φοιλιδῶν σύνδεσιν πολυτέχνως ἔχοντες. [74] Εἰτα μαίανδρος ἐπέκειτο πηχυαῖος ὑψει, τὴν δ' ἐκτύπωσιν ἐνυπῆρχε διὰ λιθώσεως ποικίλης, ἔμφατινων σὺν ὀραιότητι τὸ τῆς τέχνης φιλόπονον. Ἐπὶ δὲ τούτου ῥάβδωσις, ἐφ' ᾧ διαπλοκὴ ῥόμβων, δικτυωτὴν ἔχουσα τὴν πρόσοψιν ἔως ἐπὶ τὸ στόμα. [75] Τὸ δ' ἀνὰ μέσον ἀσπιδίσκοι λίθων ἐτέρων παρ' ἐτέροις, τοῖς γένεσι παραλλαγὴν ἔχοντων, τετραδακτύλων οὐκ ἔλαττον, ἀνεπλήρουν τὸ τῆς καλλονῆς ἐναργές. Ἐπὶ δὲ τῆς στεφάνης τοῦ στόματος κρίνων τύπωσις σὺν ἀνθεμίσι καὶ βοτρύων σχοινιαὶ διάπλοκοι διετυπούντο κυκλόθεν. [76] Οἱ μὲν οὖν διὰ τοῦ

χρυσοῦ τοιαύτην εἶχον τὴν κατασκευήν, χωροῦντες ὑπὲρ δύο μετρητάς· οἱ δ' ἀργυροῖ λείαν εἶχον τὴν διασκευήν, ἔνοπτρον δὴ γεγονυῖαν πρὸς αὐτὸν θαυμασίως ἔχουσαν, ὥστε πᾶν τὸ προσαχθὲν ἀπαυγάζεσθαι σαφέστερον μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς κατόπτροις. [77] Οὐκ ἐφικτὸν δ' ἐστὶν ἔξηγήσασθαι τὰ προσυντελεσθέντα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἔμφασιν. ‘Ως γάρ ἐπετελέσθη, τεθέντων τῶν κατασκευασμάτων ἔτέρου παρ’ ἔτερον — λέγω δὲ πρῶτον ἀργυροῦ κρατῆρος, εἴτα χρυσοῦ, πάλιν ἀργυροῦ καὶ χρυσοῦ — παντελῶς ἀνεξήγητος ἐγένετο τῆς προσόψεως ἢ διάθεσις, καὶ τῶν πρὸς τὴν θεωρίαν προσιόντων οὐ δυναμένων ἀφίστασθαι διὰ τὴν περιαύγειαν καὶ τὸ τῆς ὅψεως τερπνόν. [78] Ποικίλη γάρ ἦν ἢ τῆς ἐπιφανείας ἐνέργεια. Προσορώντων γάρ πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ χρυσοῦ κατασκευήν, ψυχαγωγίᾳ τις ἦν μετὰ θαυμασμοῦ, συνεχῶς ἐφ' ἔκαστον ἐπιβαλλούσῃς τῆς διανοίας τεχνίτευμα. Καὶ πάλιν δτε πρὸς τὴν τῶν ἀργυρῶν προσβλέψαι τις θέσιν ἥθελεν, ἀπέλαμπε τὰ πάντα κυκλόθεν, ὡς ἂν τις ἔστηκῃ, καὶ διάχυσιν ἐποίει μείζονα τοῖς θεωμένοις· ὥστε παντελῶς ἀνεξήγητον εἶναι τῶν ἐνηργημένων τὴν πολυτεχνίαν.

[79] Τὰς δὲ χρυσᾶς φιάλας διετόρευσαν στεφάνοις ἀμπέλου κατὰ μέσον, περὶ δὲ τὰ χείλη κισσοῦ τε καὶ μυρσίνης ἔτι δ' ἔλαίας ἀνέπλεξαν στέφανον ἔκτυπον, πολυτελεῖς ἐνέντες λίθους· καὶ τὰς λοιπὰς δὲ τορείας διηλλαγμένως ἐπετέλεσαν, ἀπαντά φιλοτιμηθέντες εἰς ὑπεροχὴν δόξης τοῦ βασιλέως ποιῆσαι. [80] Καθόλου γάρ οὕτ' ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπῆρχε βισκοφυλακίοις τοιαύτη κατασκευὴ τῇ πολυτελείᾳ καὶ τεχνουργίᾳ, οὕτ' ἐν τινι ἄλλῳ. Πρόνοιαν γάρ οὐ μικράν ἐποιεῖτο δι βασιλεύς, φιλοδοξῶν εἰς τὰ καλῶς ἔχοντα. [81] Πολλάκις γάρ τὸν δημόσιον χρηματισμὸν παρίει, τοῖς δὲ τεχνίταις

παρήδρευεν ἐπιμελῶς, οὐα καθηκόντως τῷ τόπῳ συντελέσωσιν, εἰς δν ἀπεστέλλετο τὰ τῶν ἔργων. Διὸ πάντα σεμνῶς ἔγεγόνει, καὶ καταξίως τοῦ τε ἀποστέλλοντος βασιλέως καὶ τοῦ προστατούντος ἀρχιερέως τοῦ τόπου. [82] Καὶ γὰρ τὸ τῶν λιθῶν πλῆθος ἄφθονον, καὶ μεγάλοι τοῖς μεγέθεσιν, οὐκ ἔλαττον πεντακισχιλίων· καὶ ταῖς τέχναις κρατιστεύοντα πάντα, ὅστε πενταπλασίως τοῦ χρυσοῦ τιμιωτέραν εἶναι τὴν τῶν λιθῶν δόσιν καὶ τὴν τῶν τεχνῶν ἐνέργειαν.

[83] Ὅπολαμβάνων οὖν καὶ τούτων τὴν ἀναγραφὴν ἀναγκαίαν εἶναι, δεδήλωκά σοι. Τὰ δ' ἔξῆς περιέχει τὴν πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον ὁδὸν ἥμιν γενομένην· τὴν δὲ θέσιν τῆς δλῆς χώρας πρῶτον δηλώσω. Ὡς γὰρ παρεγενήθημεν ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐθεωροῦμεν τὴν πόλιν μέσην κειμένην τῆς δλῆς Ἰουδαίας ἐπὶ δρους ὑψηλὴν ἔχοντος τὴν ἀνάτασιν.

[84] Ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς κατεσκεύαστο τὸ ἱερὸν ἐκπρεπῶς ἔχον· καὶ οἱ περίβολοι τρεῖς, ὑπὲρ ἐβδομήκοντα δὲ πήχεις τῷ

μεγέθει, καὶ τὸ πλάτος ἀκόλουθον καὶ τὸ μῆκος τῆς κατὰ τὸν οἶκον διασκευῆς ὑπῆρχε, μεγαλομερεῖᾳ καὶ χορηγίᾳ κατὰ πάντα ὑπερβαλλούσῃ διφοδομημένων ἀπάντων. [85] Καὶ τοῦ θυρώματος δὲ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν συνδέσμων κατὰ τὰς φλιάς καὶ τῆς τῶν ὑπερθύρων ἀσφαλείας ἔκδηλος ἦν ἡ τῶν χρημάτων γεγονυῖα ἀφειδής δαπάνη. [86] Τοῦ τε καταπετάσματος ἡ διατύπωσις θυρώσει κατὰ τὸν δμοιοτάτην ὑπῆρχε· καὶ μάλιστα διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ὑποδρομήν ἀδιάλειπτον κίνησιν λαμβανούσης τῆς διυφῆς, διὰ τὸ ἀπ' ἐδάφους γίνεσθαι τὴν ὑποδρομήν κατὰ τὴν κόλπωσιν μέχρι τῆς ἄνω διατάσεως, ἥδεῖαν τινα καὶ δυσαπάλλακτον τὴν θεωρίαν ἔχοντος τοῦ πράγματος. [87] Ἡ τε τοῦ θυσιαστηρίου κατασκευὴ συμ-

μέτρως ἔχουσαν πρὸς τὸν τόπον καὶ τὰ θύματα διὰ τοῦ πυρὸς ἔξαναλούμενα τὴν διοικοδομὴν εἶχε, τῆς δὲ ἀναβάσεως τῆς πρὸς αὐτό, πρὸς τὴν εὔκοσμίαν, ἔχοντος τοῦ τόπου καθηκόντως τὸ κλίμα τῶν λειτουργούντων Ἱερέων κεκαλυμμένων μέχρι τῶν σφυρῶν « βυσσίνοις χιτῶσιν » ^α.

[88] ‘Ο δὲ οἰκος βλέπει πρὸς ἔω, τὰ δὲ διὰσθια αὐτοῦ πρὸς ἐσπέραν· τὸ δὲ πᾶν ἔδαφος λιθόστρωτον καθέστηκε καὶ κλίματα πρὸς τοὺς καθήκοντας τόπους ἔχει τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιφορᾶς ἔνεκεν, ἥ γίνεται διὰ τὴν συμήξιν τῶν ἀπὸ τῶν θυσιῶν αἵματων. Πολλαὶ γὰρ λυριάδες κτηνῶν προσάγονται κατὰ τὰς τῶν ἱορτῶν ἡμέρας. [89] ‘Υδατος δὲ ἀνέκλειπτός ἐστι σύστασις, ὡς ἀν καὶ πηγῆς ἔσωθεν πολυρρύτου φυσικῶς ἐπιρρεούσης, ἔτι δὲ θαυμασίων καὶ ἀδιηγήτων ὑποδοχείων ὑπαρχόντων ὑπὸ γῆν, καθὼς ἀπέφαινον πέντε σταδίων κυκλόθεν τῆς κατὰ τὸ Ἱερὸν καταβολῆς καὶ ἐκάστου τούτων σύριγγας ἀναρίθμους, καθ’ ἔκαστον μέρος ἔαυτὰ συναπτόντων τῶν ῥευμάτων. [90] Καὶ πάντα ταῦτα μεμολιθώσθαι κατ’ ἔδαφους καὶ τῶν τοίχων ἐπὶ δὲ τούτων κεχύσθαι πολύ τι πλῆθος κονιάσεως, ἐνεργῶς γεγενημένων ἀπάντων· εἶναι δὲ πυκνὰ τὰ στόματα πρὸς τὴν βάσιν, ἀοράτως ἔχοντα τοῖς πόδσι πλήν αὐτοῖς οὓς ἐστιν ἥ λειτουργία, ὡς ῥοπῇ καὶ νεύματι πάντα καθαρίζεσθαι

τὰ συναγόμενα παμπληθῆ τῶν θυμάτων αἴματα. [91] Πεπυ-
σμένος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν τῶν ὑποδοχείων κατασκευὴν δηλώσω
καθὼς ἐπιστώθην. Προήγαγον γὰρ πλέον σταδίων τεσσάρων
ἐκ τῆς πόλεως, καὶ πρός τινα τόπον ἐκέλευσαν κατακύψαντα
συνακούσαι τοῦ γινομένου ψόφου τῆς ἀπαντήσεως τῶν ὑδά-
των· δστε συμφανές μοι γεγονέναι τὸ μέγεθος τῶν ἀγγείων,
καθὼς δεδήλωται.

[92] Τῶν δὲ ἵερέων ἡ λειτουργία κατὰ πᾶν ἀνυπέρβλητός
ἐστι τῇ ῥώμῃ καὶ τῇ τῆς εὔκοσμίᾳς καὶ σιγής διαθέσει. Πάντες
γὰρ αὐτοκελεύστως διαπονοῦσι πολλῆς γινομένης κακοπα-
θείας, καὶ ἐκάστῳ τὸ διατεταγμένον μέλει. Καὶ ἀδιαλείπτως
ὑπηρετοῦσιν, οἵ μὲν τὴν ξυλείαν, οἵ δὲ ἔλαιον, οἵ δὲ σεμίδαλιν,
οἵ δὲ τὰ τῶν ἀρωμάτων, ἔτεροι τὰ τῆς σαρκὸς ὅλοκαυτοῦντες,
ἰσχύι διαφερόντως συγχρώμενοι. [93] διαλαβόντες γὰρ ἀμφο-
τέραις τῶν μόσχων τὰ σκέλη, πλεῖον δὲ ταλάντων δύο σχε-
δὸν ἐκάστου, ἀναρρίπτουσιν ἐκατέραις θαυμασίως ὕψος ἱκανὸν
καὶ οὐχ ἀμαρτάνουσι τῆς ἐπιθέσεως. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τῶν
προβάτων ἔτι δ' αἰγῶν τοῖς βάρεσι καὶ πιμελῇ θαυμασίως
ἔχει. Κατὰ πᾶν γὰρ ἐκλεγομένων οἵς ἐπιμελές ἐστιν ἀμώμητα
καὶ τῇ παχύτητι διαφέροντα, τὸ προειρημένον ἐπιτελεῖται.
[94] Πρὸς δὲ τὴν ἀνάπταυσιν τόπος αὐτοῖς ἐστὶν ἀποτε-
ταγμένος, οὓς καθίζουσιν οἵ διαναπταύμενοι. Τούτου δὲ γινο-
μένου, τῶν διαλελοιπότων ἐγείρονται πρόθυμοι, οὐδενὸς ἐπι-
τάσσοντος τὰ τῆς λειτουργίας. [95] Ἡ τε πᾶσα σιγὴ
καθέστηκεν, δσθ' ὑπολαμβάνειν, μηθ' ἐνα ἀνθρωπον ἐν τῷ

τόπῳ παρεῖναι, πρὸς τοὺς ἑπτακοσίους παρόντων τῶν λειτουργῶν — καὶ τῶν προσαγόντων δὲ τὰ θύματα πολύ τι πλῆθος — ἀλλὰ φόβῳ καὶ καταξίως μεγάλης θειότητος ἀπαντ' ἐπιτελεῖται.

[96] Μεγάλην δὲ ἔκπληξιν ἡμῖν παρέσχεν ὡς ἔθεασάμεθα τὸν Ἐλεάζαρον ἐν τῇ λειτουργίᾳ, τὰ τε τοῦ στολισμοῦ καὶ τῆς δόξης, ἥ συνίσταται διὰ τὴν ἔνδυσιν οὐ φορεῖ χιτῶνος ^a καὶ τῶν περὶ αὐτὸν λίθων· χρυσοῦ γάρ κώδωνες ^b περὶ τὸν ποδήρη ^c εἰσὶν αὐτοῦ, μέλους ἥχον ἀνιέντες ἵδιαζοντα· παρ' ἐκάτερον δὲ τούτων ἀνθεσι πεποικιλμένοι βούσκοι ^d, τῇ χρόᾳ θαυμασίως ἔχοντες. [97] Κατέζωστο δὲ διαφόρῳ ζώνῃ ^e διαπρεπεῖ, διυφασμένῃ καλλίστοις χρώμασιν. Ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους ^f φορεῖ τὸ λεγόμενον λόγιον ^g, ἐνῷ συνεσφιγμένοι λίθοι δεκαδύο ^h, διαλλάσσοντες τοῖς γένεσι, χρυσῷ κεκολλημένοι, τὰ τῶν φυλάρχων ὄνδματα ⁱ κατὰ τὴν ἔξ ἀρχῆς διάταξιν γενηθεῖσαν, ἀπαυγάζοντες ἔκαστος ἀνεξήγητον τῆς ἵδιότητος τὴν φυσικὴν χρόαν.

[98] Ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχει τὴν λεγομένην κίδαριν ^j, ἐπὶ δὲ ταύτης τὴν ἀμίμητον μίτραν ^k, τὸ καθηγιασμένον βασι-

λειον ἐκτυποθν^a ἐπὶ πετάλῳ χρυσῷ^b γράμμασιν ἀγίοις τὸ
ὄνομα τοῦ θεοῦ, κατὰ μέσον τῶν δφρύων, δόξῃ πεπληρωμένον,
δικριθεὶς ἀξιος τούτων ἐν ταῖς λειτουργίαις. [99] Ἡ δὲ
συμφάνεια τούτων ἐμποιεῖ φόβον καὶ ταραχήν, ὥστε νομί-
ζειν εἰς ἔτερον ἐληλυθέναι ἐκτὸς τοῦ κόσμου καὶ διαβε-
βαιούματι, πάντα ἀνθρωπὸν προσελθόντα τῇ θεωρίᾳ τῶν προει-
ρημένων εἰς ἐκπληξιν ἡξειν καὶ θευμασμὸν ἀνεκδιήγητον,
μετατραπέντα τῇ διανοίᾳ διὰ τὴν περὶ ἔκαστον ἀγίαν κατα-
σκευήν.

[100] Πρὸς γὰρ τὴν ἐπίγνωσιν ἀπάντων ἐπὶ τὴν παρακει-
μένην ἄκραν τῆς πόλεως ἀναβάντες ἐθεωρούμεν· ἦ κεῖται μὲν
ἐν δψηλοτάτῳ τόπῳ, πύργοις ἐξησφαλισμένη πλείοσι, μέχρι

κορυφής εύμήκεσι λίθοις ἀνωκοδομημένων αὔτων, ὡς μεταλαμβάνομεν, πρὸς φυλακὴν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν τόπων· [101] οὐα, ἐὰν ἐπίθεσίς τις ἦ νεωτερισμὸς ἢ πολεμίων ἔφοδος γένηται, μηθεὶς δύνηται ὅδὸν εἰς τοὺς περιβόλους ποιήσασθαι τοὺς περὶ τὸν οἶκον· ἐπικειμένων καὶ δξυθελῶν ἐπὶ τῶν πύργων τῆς ἄκρας καὶ δργάνων ποικίλων, καὶ τοῦ τόπου κατὰ κορυφὴν ὅντος τῶν προειρημένων περιβόλων, [102] ὡσανεὶ φυλασσομένων τῶν πύργων ὑπὸ τῶν πιστοτάτων ἀνδρῶν καὶ τῇ πατρίδι μεγάλας ἀποδειξεῖς δεδωκότων· οὕτινες οὐκ εἶχον ἔξουσίαν ἔξιέναι τῆς ἄκρας, εἰ μὴ ταῖς ἔορταῖς, καὶ τοῦτο ἐκ μέρους, οὐδὲ εἰσοδεύειν εἴων οὐδένα. [103] Μετὰ ἀκριβείας δὲ πολλῆς εἶχον, εἰ καὶ τις ἐπιταγὴ γένοιτο διὰ τοῦ προκαθηγουμένου πρὸς θεωρίαν εἰσδέξασθαι τινας· οἶον καὶ καθ' ἥμας ἐγέγονει. Μόλις γὰρ ἀνόπλους ὅντας ἥμας δύο παρεδέξαντο πρὸς τὸ κατανοῆσαι τὰ τῶν θυσιῶν. [104] Ἐλεγον δὲ καὶ δι' ὅρκων πεπιστῶσθαι τὸ τοιοῦτον· τοὺς γὰρ πάντας διμωμοκέναι, κατ' ἀνάγκην ἐπιτελουμένους θείως τὸ κατὰ τὸν ὅρκισμὸν πρᾶγμα, ὅντας πεντακοσίους μῆ παραδέξασθαι πλεῖον ἀνθρώπων πέντε κατὰ τὸ αὐτό· τοῦ γὰρ ἱεροῦ τὴν πᾶσαν εἶναι φυλακὴν τὴν ἄκραν· καὶ τὸν καταβαλλόμενον αὐτὴν τὴν προφυλακὴν τῶν εἰρημένων οὕτως ἡσφαλίσθαι.

[105] Τῆς δὲ πόλεως ἔστι τὸ χύμα συμμέτρως ἔχον, οἷον τεσσαράκοντα σταδίων δύντος τοῦ περιβόλου, καθόσον εἰκάσαι δυνατόν. Ἐχει δὲ τὴν τῶν πύργων θέσιν θεατροειδῆ, καὶ φαινομένων διόδων — τῶν ὑποκειμένων, τῶν δ' ἐπάνωθεν — εἰθισμένως, καὶ τὰς διὰ τούτων διεξόδους. Ἀνάκλασιν γὰρ ἔχει τὰ τῶν τόπων, ὡς ἂν ἐπ' ὅρους τῆς πόλεως ὁ κοδομημένης. [106] Εἰσὶ δὲ καὶ διαβάθραι πρὸς τὰς διόδους. Οἱ μὲν γὰρ μετέωροι τὴν ὁδείαν, οἱ δ' ὑπ' αὐτὰς ποιούνται, καὶ μάλιστα διεστηκότες τῆς ὁδείας, διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἀγνείαις δύντας, διπλῶς μηδενὸς θιγγάνωσιν ὃν οὐ δέοντα ἔστιν.

[107] Οὐκ ἀλόγως δὲ τὴν πόλιν συμμετρίᾳ καθηκούσῃ κατεσκεύασαν οἱ πρώτοι, σοφῶς δὲ ἐπινοήσαντες. Τῆς γὰρ χώρας πολλῆς οὔσης καὶ καλῆς, καὶ τινῶν μὲν πεδινῶν, τῶν κατὰ τὴν Σαμαρεῖτιν λεγομένην, καὶ τῶν συναπτόντων τῇ τῶν Ἱδουμαίων χώρᾳ, τινῶν δὲ ὄρεινῶν, τῶν <πρὸς μέσην τὴν χώραν χρή> πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς γῆς γίνεσθαι συνεχῶς, ἵνα καὶ διὰ τοῦτο οὗτοι τὴν εὐκαρπίαν

ἔχωσιν. Οὓς καὶ γινομένου γεωργεῖται πάντα μετὰ δαψιλείας πολλῆς ἐν πάσῃ τῇ προειρημένῃ χώρᾳ. [108] Τῶν δὲ πόλεων δσαι μέγεθος ἔχουσι καὶ τὴν ἀκόλουθον εὔδαιμονίαν, ταύταις συμβέθηκεν εὐανδρεῖν, ἀμελεῖσθαι δὲ τῆς χώρας, πάντων ἐπὶ τὸ κατὰ ψυχὴν ὑλαροθήσθαι νενευκότων, καὶ τῇ κατασκευῇ πάντας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς ἥδονάς εὐκαταφόρους εἶναι. [109] Τοῦτο δὲ ἐγίνετο περὶ τὴν Ἀλεξανδρειαν ὑπερβάλλουσαν πάσας τῷ μεγέθει καὶ εὔδαιμονίᾳ τὰς πόλεις. Οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς χώρας εἰς αὐτὴν ἐπιξενούμενοι καταμένοντες ἐφ' ἵκανδν εἰς ἐλάττωσιν ἥγον τὰ τῆς ἐργασίας. [110] "Οθεν ὁ βασιλεύς, οὐαὶ μὴ καταμένωσι, προσέταξε μὴ πλέον εἴκοσιν ἡμερῶν παρεπιδημεῖν· καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν χρειῶν ὅμοιως δι' ἐγγράπτων διαστολὰς ἔδωκεν, ἐδὲν ἀναγκαῖον ἦ κατακαλέσαι, διακρίνειν ἐν ἡμέραις πέντε. [111] Πρὸ πολλοῦ δὲ ποιούμενος καὶ χρηματιστὰς καὶ τοὺς τούτων ὑπηρέτας ἐπέταξε κατὰ νομούς, δπως μὴ πορισμὸν λαμβάνοντες οἱ γεωργοὶ καὶ προστάται τῆς πόλεως ἐλαττώσι τὰ ταμιεῖα, λέγω δὲ τὰ τῆς γεωργίας πρόσφορα.

[112] Παρεξέθημεν δὲ ταῦτα διὰ τὸ καλῶς ἡμῖν τὸν Ἐλεάζαρον ὑποδεδειχέναι τὰ προειρημένα. Μεγάλη γὰρ ἐστιν ἡ τῶν γεωργουμένων φιλοπονία. Καὶ γὰρ ἐλαῖκοῖς πλήθεσι σύν-

δενδρός ἔστι καὶ σιτικοῖς καρποῖς αὐτῶν ἡ χώρα καὶ δσπρίοις,
 ἔτι δὲ ἀμπέλῳ καὶ μέλιτι πολλῷ. Τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἀκροδρύων
 καὶ φοινίκων οὐδ' ἀριθμεῖται παρ' αὐτοῖς. Κτήνη τε πολλὰ
 παμμιγῇ, καὶ δαψιλῆς ἡ τούτων νομή. [113] Διὸ καλῶς ἔβλε-
 ψαν, ὅτι πολυανθρωπίας οἱ τόποι προσδέονται, καὶ τὴν
 κατασκευὴν τῆς πόλεως καὶ τῶν κωμῶν ἔθεντο κατὰ λόγον.
 [114] Πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ λίθων πολυτε-
 λῶν καὶ χρυσοῦ παρακομίζεται διὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὸν
 τόπον. Ἐργάσιμος γάρ καὶ πρὸς τὴν ἐμπορίαν ἔστι κατ-
 εσκευασμένη ἡ χώρα, καὶ πολύτεχνος ἡ πόλις, οὐ σπανίζει δὲ
 οὐδὲν τῶν διακομιζομένων διὰ τῆς θαλάσσης. [115] Ἐχει
 γάρ καὶ λιμένας εὔκαιρους χορηγούντας, τόν τε κατὰ τὴν
 Ἀσκαλῶνα καὶ Ἰόππην καὶ Γάζαν, δύμοιως δὲ καὶ Πτολεμαΐδα
 τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκτισμένην. Μέση δὲ κεῖται πρὸς
 τοὺς προειρημένους τόπους, οὐκ ἀπέχουσα τούτων πολύ. Ἐχει
 δὲ πάντα δαψιλῇ κάθυγρος οὖσα πάντοθεν ἡ χώρα καὶ μεγά-
 λην ἀσφάλειαν ἔχουσα. [116] Περιρρεῖ δ' αὐτὴν δὲ λεγόμενος
 Ἰορδάνης ποταμὸς ἀείρρους. <Τῆς δὲ χώρας> οὐκ ἔλαττον

έξακισχιλίων μυριάδων ἀρουρῶν κατὰ τὸ ἀρχαῖον οὕσης — μετέπειτα δὲ οἵ γειτνιῶντες ἐπέβησαν αὐτῇς — ἔξήκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἔγκληροι καθειστήκεισαν ἑκατοντάρουροι. Πληρούμενος δὲ ὁ ποταμός, καθὼς ὁ Νεῦλος, ἐν ταῖς πρὸς τὸν θερισμὸν ἥμέραις, πολλὴν ἀρδεύει τῆς γῆς· [117] δις εἰς ἔτερον ποταμὸν ἐμβάλλει τὸ ῥεῦμα κατὰ τὴν Πτολεμαιέων χώραν, οὗτος δὲ ἔξεισιν εἰς θάλασσαν. Ἀλλοι δὲ χειμάρροι λεγόμενοι κατίασι, περιλαμβάνοντες τὰ πρὸς τὴν Γάζαν μέρη καὶ τὴν Ἀζωτίων χώραν. [118] Περιέχεται δὲ ἀσφαλείαις αὐτοφυέσι, δυσείσθιος οὖσα καὶ πλήθεσιν ἀπραγμάτευτος, διὰ τὸ στενάς εἶναι τὰς παρόδους, κρημνῶν παρακειμένων καὶ φαράγγων βαθέων, ἕπτι δὲ τραχείας οὕσης πάσης τῆς περιεχούσης πάσαν τὴν χώραν ὅρεινής.

[119] Ἐλέγετο δὲ καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων ὅρέων τῆς Ἀραβίας μέταλλα χαλκοῦ καὶ σιδήρου συνίστασθαι πρότερον. Ἐκλέλειπται δὲ ταῦτα, καθ' ὃν ἐπεκράτησαν Πέρσαι χρόνον, τῶν τότε προστατούντων ποιησαμένων διαβολήν, ὡς ἄχρηστος

ἥ κατεργασίᾳ γίνεται καὶ πολυδάπανος, [120] ὅπως μὴ διὰ τὴν μεταλλείαν τῶν εἰρημένων συμβῇ καὶ τὴν χώραν καταφθεῖρεσθαι, καὶ σχεδὸν διὰ τὴν ἔκεινων δυναστείαν ἀλλοτριωθῆναι, παρεύρεσιν λαβόντων εἰς τοὺς τόπους εἰσόδου, διὰ τοῦτο τὴν διαβολὴν γεγονέναι ταύτην.

“Οσον οὖν καὶ περὶ τούτων ἔδει, κεφαλαιωδῶς σεσήμαγκάσι, ὁ Φιλόκρατες ἀδελφε· τὰ δὲ τῆς ἔρμηνείας ἐπομένως δηλώσομεν.

[121] Ἐπιλέξας γὰρ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας καὶ παιδείᾳ διαφέροντας, ἀτε δὴ γονέων τετευχότας ἐνδόξων, οἵτινες οὐ μόνον τὴν τῶν Ἰουδαϊκῶν γραμμάτων ἔξιν περιεποίησαν αὗτοῖς, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν Ἑλληνικῶν ἐφρόντισαν οὐ παρέργως κατασκευῆς. [122] Διὸ καὶ πρὸς τὰς πρεσβείας εὔθετοι καθεστήκεισαν, καὶ τοῦτ' ἐπετέλουν ὅτε δέοι, καὶ πρὸς τὰς δημιούριας καὶ τὰς ἐπερωτήσεις τὰς διὰ τοῦ νόμου μεγάλην εὔφυιαν εἶχον, τὸ μέσον ἐζηλωκότες κατάσκημα — τοῦτο γὰρ κάλλιστόν ἔστιν —, ἀποτεθειμένοι τὸ τραχὺ καὶ βάρβαρον τῆς διανοίας, δημοίως δὲ καὶ τὸ κατοίεσθαι καὶ νομίζειν ὑπερφρονεῖν ἐτέρους ὑπερβεβηκότες, τὴν δ' ὁμιλίαν καὶ τὸ συνακούειν καὶ πρὸς ἕκαστον ἀποκρίνεσθαι δεόντως παραδεδεγμένοι, καὶ πάντες ταῦτα συντηρούντες καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις βουλόμενοι ὑπερφέρειν ἐτερος ἐτέρου, καὶ τοῦ καθηγουμένου πάντες ἄξιοι καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς. [123] Νοήσαι δ' ἦν, ὡς ἡγάπησαν τὸν Ἐλεαζαρὸν δυσαποσπάστως ἔχοντες, καὶ ἔκεινος αὐτούς· χωρὶς καὶ τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γεγραφέναι περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν πολλὰ παρεκάλεσε τὸν Ἀνδρέαν ποιῆσαι, συναντιλαμβάνεσθαι παρακαλῶν, καθ' δὲν δυνάμεθα. [124] Καὶ ήμων ἐπαγγελλομένων εὖ φροντίσειν περὶ τούτων,

ἔφη καὶ λίαν διαγωνιῶν· εἰδέναι γάρ, δτι φιλάγαθος ὁν δ βασιλεὺς πάντων μέγιστον ἥγεῖται τὸ μεταπέμπεσθαι, καθ' ὃν ἀντόπον δνομασθῇ τις ἀνθρωπος διαφέρων ἀγωγῇ καὶ φρονήσει παρ' ἔτέρους. [125] Μετείληφα γάρ καλῶς αὐτὸν λέγειν, δτι περὶ ἔκυτὸν ἔχων ἀνδρας δικαίους καὶ σώφρονας τὴν μεγίστην ἀν φυλακὴν τῆς βασιλείας ἔξειν, συμβουλευόντων παρρησίᾳ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν φίλων· δ δὴ σύνεστι τοῖς ἀποστελλομένοις ὑπ' αὐτοῦ. [126] Καὶ δι' ὅρκων ἐπιστοῦτο, μὴ προΐεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, εἴ τις ἔτέρα χρεία πρὸς τὰ κατ' ἵδιαν αὐτῷ κατεπείγοι, πρὸς δὲ τὴν κοινὴν πᾶσι τοῖς πολίταις ἐπανόρθωσιν ἔξαποστέλλειν αὐτούς. [127] Τὸ γάρ καλῶς ζῆν ἐν τῷ τὰ νόμιμα συντηρεῖν εἶναι· τοῦτο δὲ ἐπιτελεῖσθαι διὰ τῆς ἀκροάσεως πολλῷ μᾶλλον ἢ διὰ τῆς ἀναγνώσεως. Προτιθέμενος οὖν ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια φανερὸς ἦν τὴν διάθεσιν, οὗος ἦν πρὸς αὐτούς.

[128] Ἀξιον δὲ ἐπιμνησθῆναι <διὰ> βραχέων τῶν ὑποδειχθέντων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὰ δι' ἡμῶν ἐπιζητηθέντα. Νομίζω γάρ τοὺς πολλοὺς περιεργίαν ἔχειν τινὰ τῶν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ τε τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ τῶν νομιζομένων ἀκαθάρτων εἶναι κνωδάλων.

[129] Πυνθανομένων γάρ ἡμῶν διὰ τί, μιᾶς καταβολῆς οὕσης, τὰ μὲν ἀκάθαρτα νομίζεται πρὸς βρῶσιν, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἄφην — δεισιδαιμόνως γάρ τὰ πλεῖστα τὴν νομοθεσίαν ἔχειν, ἐν δὲ τούτοις πάλιν δεισιδαιμόνως — πρὸς ταῦτα

οὗτως ἐνήρξατο· [130] Θεωρεῖς, ἔφη, τὰς ἀναστροφὰς καὶ τὰς δμιλίας, οἷον ἐνεργάζονται πρᾶγμα, διότι κακοῖς δμιλήσαντες διαστροφὰς ἐπιλαμβάνουσιν ἀνθρωποι, καὶ ταλαίπωροι δλ' ὅλου τοῦ ζῆν εἰσιν· ἐὰν δὲ σοφοῖς καὶ φρονίμοις συζῶσιν, ἐξ ἀγνοίας ἐπανορθώσεως εἰς τὸν βίον ἔτυχον. [131] Διαστειλάμενος οὖν τὰ τῆς εὔσεβείας καὶ δικαιοσύνης πρῶτον δινομοθέτης ἡμῶν, καὶ διδάξας ἔκαστα περὶ τούτων, οὐκ ἀπαγορευτικῶς μόνον ἀλλ' ἐνδεικτικῶς, καὶ τὰς βλάβας προδηλώσας καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ γινομένας ἐπιπομπὰς τοῖς αἰτίοις — [132] προϋπέδειξε γάρ πάντων πρῶτον δτὶ μόνος δ θεός ἐστι, καὶ διὰ πάντων ἡ δύναμις αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, πεπληρωμένου παντὸς τόπου τῆς δυναστείας, καὶ οὐθὲν αὐτὸν λανθάνει τῶν ἐπὶ γῆς γινομένων ὑπὸ ἀνθρώπων κρυφῶς, ἀλλ' ὅσα ποιεῖ τις αὐτῷ φανερὰ καθέστηκε, καὶ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι — [133] ταῦτ' οὖν ἐξεργάζόμενος ἀκριβῶς καὶ πρόδηλα θεῖς ἐδειξεν δτὶ, καν ἐννοηθῆ τις κακίαν ἐπιτελεῖν, οὐκ ἀν λάθοι, μή δτὶ καὶ πράξας, διὰ πάσης τῆς νομοθεσίας τὸ τοῦ θεοῦ δυνατὸν ἐνδεικνύμενος.

[134] Ποιησάμενς οὖν τὴν καταρχὴν ταύτην, καὶ δειξας δτὶ πάντες οἵ λοιποὶ παρ' ἡμᾶς ἀνθρωποι πολλοὺς θεοὺς εἶναι νομίζουσιν, αὐτοὶ δυναμικώτεροι πολλῷ καθεστῶτες ὥν σέβονται ματαίως — [135] ἀγάλματα γάρ ποιήσαντες ἐκ λίθων καὶ ξύλων, εἰκόνας φασὶν εἶναι τῶν ἐξευρόντων τι πρὸς τὸ ζῆν

αὐτοῖς χρήσιμον, οἵς προσκυνούσι, παρὰ πόδας ἔχοντες τὴν ἀναισθησίαν. [136] Εἴτε γάρ κατ' ἐκεῖνό τις θεοῦ, κατὰ τὴν ἔξεύρεσιν, παντελῶς ἀνόητον· τῶν γάρ ἐν τῇ κτίσει λαβόντες τινὰ συνέθηκαν καὶ προσυπέδειξαν εὔχρηστα, τὴν κατασκευὴν αὐτῶν οὐ ποιήσαντες αὐτοῖς. [137] διὸ κενὸν καὶ μάταιον τοὺς ὅμοιους ἀποθεοῦν. Καὶ γάρ ἔτι καὶ νῦν εὑρεματικώτεροι καὶ πολυμαθέστεροι τῶν ἀνθρώπων τῶν πρίν εἰσι πολλοί, καὶ οὐκ ἀν φθάνοιεν αὐτοὺς προσκυνοῦντες. Καὶ νομίζουσιν οἱ ταῦτα διαπλάσαντες καὶ μυθοποιήσαντες τῶν Ἑλλήνων οἱ σοφώτατοι καθεστάναι. [138] Τῶν γάρ ἄλλων πολυματαίων τί δεῖ καὶ λέγειν, Αἰγυπτίων τε καὶ τῶν παραπλησίων, οἵτινες ἐπὶ θηρία καὶ τῶν ἔρπετῶν τὰ πλεῖστα καὶ κυωδάλων τὴν ἀπέρεισιν πεποίηνται, καὶ ταῦτα προσκυνοῦσι, καὶ θύουσι τούτοις καὶ ζῷσι καὶ τελευτήσασι; [139] Συνθεωρήσας οὖν ἔκαστα σοφὸς ὃν δ νομοθέτης, ὅποι θεοῦ κατεσκευασμένος εἰς ἐπίγνωσιν τῶν ἀπάντων, περιέφραξεν ἡμᾶς ἀδιακόποις χάραξι καὶ σιδηροῖς τείχεσιν, ὅπως μηθενὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἐπιμισγώμεθα κατὰ μηδέν, ἄγνοι καθεστῶτες κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχήν, ἀπολελυμένοι ματαίων δοξῶν, τὸν μόνον θεὸν καὶ δυνάτον σεβόμενοι παρ' ὅλην τὴν πᾶσαν κτίσιν. [140] "Οθεν οἱ Αἰγυπτίων καθηγεμόνες Ἱερεῖς, ἐγκεκυφότες εἰς πολλὰ καὶ μετεσχηκότες πραγμάτων, ἀνθρώπους θεοῦ ^α προσονομάζουσιν ἡμᾶς· δι τοῖς λοιποῖς οὐ πρόσεστιν, εἰ μή τις σέβεται τὸν κατὰ ἀλήθειαν θεόν, ἀλλ' εἰσὶν ἀνθρωποι βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ

σκέπης· [141] ἡ γὰρ πᾶσα διάθεσις αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα καταφεύγει. Τοῖς δὲ παρ' ἡμῶν ἐν οὐδενὶ ταῦτα λελόγισται, περὶ δὲ τῆς τοῦ θεοῦ δυναστείας δι' ὅλου τοῦ ζῆν ἡ σκέψις αὗτοῖς ἔστιν. [142] "Οπως οὖν μηθενὶ συναλισγούμενοι μηδ' ὅμιλοι θυτες φαύλοις διαστροφάς λαμβάνωμεν, πάντοθεν ἡμᾶς περιέφραξεν ἀγνείαις καὶ διὰ βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ ἀφῶν καὶ ἀκοής καὶ ὀράσεως νομικῶς. [143] Τὸ γὰρ καθόλου πάντα πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον ὅμοια καθέστηκεν, ὑπὸ μιᾶς δυνάμεως οἰκονομούμενα, καὶ καθ' ἐν ἕκαστον ἔχει λόγον βαθύν, ἀφ' ὃν ἀπεχόμεθα κατὰ τὴν χρῆσιν, καὶ οἵς συγχρώμεθα. Χάριν δὲ ὑποδείγματος ἐν ᾧ δεύτερον ἐπιδραμών σοι σημανῶ. [144] Μή γὰρ εἰς τὸν καταπεπτωκότα λόγον ἔλθῃς, δτι μυῶν καὶ γαλῆς^a ᾧ τῶν τοιούτων χάριν περιεργίαν ποιούμενος ἐνομοθέτει ταῦτα Μωϋσῆς· ἀλλὰ πρὸς ὅγνην ἐπισκεψιν καὶ τρόπων ἔξαρτισμὸν δικαιοσύνης ἔνεκεν σεμνῶς πάντα ἀνατέτακται. [145] Τῶν γὰρ πτηνῶν οἵς χρώμεθα πάντα ἡμερα καθέστηκε καὶ διαφέρει καθαριότητι, πυροῖς καὶ δσπροῖς χρώμενα πρὸς τὴν τροφήν, οἷον περιστεραὶ τρυγόνες ἄττακοι^b πέρδικες ἔτι δὲ χῆνες καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. [146] Περὶ δὲ ἀπηγόρευται πτηνῶν, εὑρήσεις ἄγρια τε καὶ σαρκοφάγα καὶ καταδυναστεύοντα τῇ περὶ ἔαυτὰ δυνάμει τὰ λοιπά, καὶ τὴν τροφὴν ἔχοντα δαπάνησιν τῶν προειρημένων ἡμέρων μετὰ ἀδικίας· οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρνας καὶ ἔριφους ἀναρπάζουσι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ ἀδικοῦσι νεκρούς τε καὶ ζῶντας. [147] Παράσημον οὖν ἔθετο διὰ τούτων, ἀκάθαρτα^c προσονο-

μάσας, δτι δέον ἔστι κατὰ ψυχήν, οἵς ἡ νομοθεσία διατέτακται, δικαιοσύνη συγχρήσθαι καὶ μηδένα καταδυναστεύειν, πεποιθότας ἵσχυι τῇ καθ' ἑαυτούς, μηδὲ ἀφαιρεῖσθαι μηδέν, ἀλλ' ἐκ δικαίου τὰ τοῦ βίου κυβερνῶν, ώς τὰ τῶν προειρημένων πιτηνῶν ἥμερα ζῷα τὰ φυόμενα τῶν δσπρίων ἐπὶ γῆς δαπανῷ, καὶ οὐ καταδυναστεύει πρὸς τὴν ἐπαναίρεσιν τῶν συγγενικῶν.

[148] Διὰ τῶν τοιούτων οὖν παραδέδωκεν ὁ νομοθέτης σημειούσθαι τοῖς συνετοῖς, εἶναι δικαίους τε καὶ μηδὲν ἐπιτελεῖν βίᾳ, μηδὲ τῇ περὶ ἑαυτούς ἵσχυι πεποιθότας ἔτέρους καταδυναστεύειν. [149] "Οπου γάρ οὐδ' ἀψασθαι καθῆκε τῶν προειρημένων διὰ τὴν περὶ ἔκαστα διάθεσιν, πῶς οὐ φυλακτέον παντάπασι τοὺς τρόπους εἰς τοῦτο κατακλασθῆναι; [150] Πάντα οὖν τὰ τῆς συγχωρήσεως ἥμιν ἐπὶ τούτων καὶ τῶν κτηνῶν τροπολογῶν ἐκτέθειται. Τὸ γάρ διχηλεύειν καὶ διαστέλλειν δπλῆς ὅνυχας^α σημεῖόν ἔστι τοῦ διαστέλλειν ἔκαστα τῶν πράξεων ἐπὶ τὸ καλῶς ἔχον· [151] ἡ γάρ ἵσχὺς τῶν ὅλων σωμάτων μετ' ἐνεργείας ἀπέρεισιν ἐπὶ τοὺς ὄμοις ἔχει καὶ τὰ σκέλη. Μετὰ διαστολῆς οὖν ἀπάντα ἐπιτελεῖν πρὸς δικαιοσύνην ἀναγκάζει τῷ σημειούσθαι διὰ τούτων· ἔτι δὲ καὶ διότι παρὰ πάντας ἀνθρώπους διεστάλμεθα. [152] Οἱ γάρ πλείονες τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἑαυτούς μολύνουσιν ἐπιμισγόμενοι, συντελούτες μεγάλην ἀδικίαν, καὶ χωραὶ καὶ πόλεις δλαι σεμνύνονται ἐπὶ τούτοις. Οὐ μόνον γάρ πρὸς ἀρσενας προσάγουσιν, ἀλλὰ καὶ τεκούσας ἔτι δὲ καὶ θυγατέρας μολύνουσιν. Ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τούτων διεστάλμεθα.

[153] Περὶ δν δέ ἔστιν δ προειρημένος τῆς διαστολῆς τρόπος, περὶ τοῦτον εἶναι καὶ τὸν τῆς μνήμης κεχαρακτήρικεν. Πάντα γὰρ δσα διχηλεῖ^a καὶ μηρυκισμὸν ἀνάγει^b σαφῶς τοῖς νοοθεσιν ἐκτίθεται τὸ τῆς μνήμης. [154] Ἡ γὰρ ἀναμηρύκησις οὐθὲν ἔτερον, ἀλλὰ τῆς ζωῆς καὶ συστάσεως ἐπίμνησις. Τὸ γὰρ ζῆν διὰ τῆς τροφῆς συνεστάναι νομίζει. [155] Διὸ παρακελεύεται καὶ διὰ τῆς γραφῆς δ λέγων οὕτως· Μνείᾳ μνησθήσῃ κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἐν σοὶ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά^c. Κατανοούμενα γὰρ καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα^d φαίνεται πρῶτον μὲν ἡ σύμπηξις τοῦ σώματος καὶ ἡ τῆς τροφῆς διοικησις καὶ ἡ περὶ ἔκαστον μέλος διαστολή. [156] πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ τῶν αἰσθήσεων διακόσμησις, διανοίας ἐνέργημα καὶ κίνησις ἀόρατος, ἡ τε δξύτης τοῦ πρὸς ἔκαστόν τι πράσσειν καὶ τεχνῶν εὔρεσις ἀπέραντον περιέχει τρόπον. [157] Διὸ παρακελεύεται μνείαν ἔχειν, ὡς συντηρεῖται τὰ προειρημένα θείᾳ δυνάμει σὺν κατασκευῇ. Πάντα γὰρ χρόνον καὶ τόπον ὅρικε πρὸς τὸ διὰ παντὸς μνημονεύειν τοῦ κρατούντος θεοῦ καὶ συντηρούντος. [158] Καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν ἀπαρξαμένους εὔθέως τότε συγχρήσθαι κελεύει. Καὶ μὴν καὶ ἐκ τῶν περιβολαίων παράσημον ἥμιν μνείας δέδωκεν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν^e καὶ θυρῶν προστέταχε μὲν ἥμιν τιθέ-

ναι τὰ λόγια, πρὸς τὸ μνεῖαν εἶναι θεοῦ· [159] καὶ ἐπὶ τῷ χειρῶν δὲ διαρρήδην τὸ σημεῖον κελεύει περιῆφθαι^a, σαφῶς ἀποδεικνὺς ὅτι πᾶσαν ἐνέργειαν μετὰ δικαιοσύνης ἐπιτελεῖν δεῖ, μνήμην ἔχοντας τῆς ἑαυτῶν κατασκευῆς, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν περὶ θεοῦ φόβον. [160] Κελεύει δὲ καὶ κοιταζομένους καὶ διανισταμένους^b μελετᾶν τὰς τοῦ θεοῦ κατασκευάς, οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ διαλήψει θεωροῦντας τὴν κίνησιν καὶ ὑπόληψιν ἑαυτῶν, ὅταν εἰς ὕπνον ἔρχωνται, καὶ τὴν ἔγερσιν, ὡς θεία τίς ἐστι καὶ ἀκατάληπτος τούτων ἥ μετάθεσις.

[161] Δέδεικται δέ σοι καὶ τὸ περισσὸν τῆς εὐλογίας τῆς κατὰ τὴν διαστολὴν καὶ μνεῖαν, ὡς ἐξεθέμεθα τὴν διχηλίαν

καὶ τὸν μηρυκισμόν. Οὐ γάρ εἰκῇ καὶ κατὰ τὸ ἔμπεσδν εἰς ψυχὴν νενομοθέτηται, πρὸς δ' ἀλήθειαν καὶ σημείωσιν ὅρθοῦ λόγου. [162] Διατάξας γάρ ἐπὶ βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄφας ἔκαστα, κελεύει μηθὲν εἰκῇ μήτε πράσσειν μήτε ἀκούειν, μήτε τῇ τοῦ λόγου δυναστείᾳ συγχρωμένους ἐπὶ τὴν ἀδικίαν τρέπεσθαι. [163] Καὶ ἐπὶ τῶν κνωδάλων δὲ ταῦτὸν ἔστιν εὑρεῖν. Κακοποιητικὸς γάρ ὁ τρόπος ἔστι καὶ γαλῆς καὶ μυῶν^α καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, δσα διηγόρευται. [164] Πάντα γάρ λυμαίνονται καὶ κακοποιούσι μύες, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἔαυτῶν τροφήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ παντελῶς ἀχρηστὸν γίνεσθαι ἀνθρώπῳ, δ τι ἀν δή ποτ' οὗν ἐπιβάληται κακοποιεῖν. [165] Τό τε τῆς γαλῆς γένος ἵδιαζον ἔστι· χωρὶς γάρ τοῦ προειρημένου ἔχει λυμαντικὸν κατάστημα· διὰ γάρ τῶν διτῶν συλλαμβάνει, τεκνοποιεῖ δὲ τῷ στόματι. [166] Καὶ διὰ τοῦτο ὁ τοιούτος τρόπος τῶν ἀνθρώπων ἀκάθαρτός ἔστιν· δσα γάρ δι' ἀκοῆς λαβόντες, ταῦτα τῷ λόγῳ σωματοποιήσαντες, κακοῖς ἐτέρους ἐνεκύλισαν, ἀκαθαρσίαν οὐ τὴν τυχούσαν ἐπετέλεσαν, μιανθέντες αὐτοὶ παντάπασι τῷ τῆς ἀσεβείας μολυσμῷ. Καλῶς δὲ ποιῶν ὁ βασιλεὺς ὑμῶν τοὺς τοιούτους ἀναιρεῖ, καθὼς μεταλαμβάνομεν.

[167] Ἐγὼ δ' εἶπα· Τοὺς ἔμφανιστὰς οἴομαι σε λέγειν· καὶ γάρ αἰκίαις καὶ θανάτοις ἐπιαλγέσιν αὐτοὺς περιβάλλει συνεχῶς. — Ὁ δέ· Τούτους γάρ καὶ λέγω· ή γάρ ἐπαγρύπνησις ἀνθρώπων ἀπωλείᾳ ἀνόσιος. [168] Ὁ δὲ νόμος ἡμῶν κελεύει μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ μηδένα κακοποιεῖν. Καὶ περὶ τούτων

οὗν, δσον ἐπὶ βραχὺ διεξελθεῖν προσυπεδεῖξαμέν σοι διότι πάντα κεκανόνισται πρὸς δικαιοσύνην, καὶ οὐδὲν εἰκῇ κατατέτακται διὰ τῆς γραφῆς οὐδὲ μυθωδῶς, ἀλλ' ίνα δι' δλου τοῦ ζῆν καὶ ἐν ταῖς πρᾶξεσιν ἀσκῶμεν δικαιοσύνην πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μεμνημένοι τοῦ δυναστεύοντος θεοῦ. [169] Περὶ βρωτῶν οὗν καὶ τῶν ἀκαθάρτων ἔρπετῶν καὶ κνωδάλων καὶ πᾶς λόγος ἀνατείνει πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων συναστροφὴν δικαίαν.

[170] Ἐμοὶ μὲν οὗν καλῶς ἐνόμιζε περὶ ἐκάστων ἀπολογεῖσθαι· καὶ γάρ ἐπὶ τῶν προσφερομένων ἔλεγε μόσχων τε καὶ κριῶν καὶ χιμάρων, ὅτι δεῖ ταῦτα ἐκ βουκολῶν καὶ ποιμνίων λαμβάνοντας ἥμερα θυσιάζειν, καὶ μηθὲν ἄγριον, ὅπως οἱ προσφέροντες τὰς θυσίας μηθὲν ὑπερήφανον ἔαυτοῖς συνιστορῶσι, σημειώσει κεχρημένοι τοῦ διατάξαντος. Τῆς γάρ ἔαυτοῦ ψυχῆς τοῦ παντὸς τρόπου τὴν προσφορὰν ποιεῖται ὁ τὴν θυσίαν προσάγων. [171] Καὶ περὶ τούτων οὗν νομίζω τὰ τῆς δμιλίας ἄξια λόγου καθεστάναι· διὸ τὴν σεμνότητα καὶ φυσικὴν διάνοιαν τοῦ νόμου προηγματι διασαφῆσαι σοι, Φιλόκρατες, δι' ήν ἔχεις φιλομάθειαν.

[172] Ο δὲ Ἐλεαζαρος ποιησάμενος θυσίαν καὶ τοὺς ἀνδρας ἐπιλέξας καὶ πολλὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ κατασκευάσας πρόεπεμψεν ἥμας μετὰ ἀσφαλείας πολλῆς. [173] Ως δὲ παρ-

εγενήθημεν εἰς Ἀλεξανδρειαν, προσηγγέλη τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν. Παρειμένοι δ' εἰς τὴν αὐλὴν Ἀνδρέας τε καὶ ἔγώ, φιλοφρόνως ἡσπασάμεθα τὸν βασιλέα καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀποδεδώκαμεν τὰς παρὰ τοῦ Ἐλεαζάρου. [174] Περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος τοῖς ἀπεσταλμένοις ἀνδράσιν ἐντυχεῖν, ἐκέλευσε τοὺς λοιποὺς πάντας ἀπολύσαι τοὺς ἐπὶ τῶν χρειῶν, καλεῖν δὲ τοὺς ἀνθρώπους. [175] Οὐ πᾶσι παραδόξου φανέντος — διὰ τὸ κατὰ ζῆθος εἶναι, πεμπταίους εἰς πρόσωπον ἔρχεσθαι βασιλεῖ τοὺς περὶ χρηματισμὸν ἀφικνουμένους, τοὺς δὲ παρὰ βασιλέων ἢ πόλεων ἐν ὑπεροχαῖς μόλις ἐν τριάκοντα εἰς τὴν αὐλὴν παρίεσθαι — τυὺς δὲ ἥκοντας τιμῆς καταξιῶν μείζονος, καὶ τὴν ὑπεροχὴν κρίνων τοῦ πέμψαντος, ἀπολύσας οὓς ἐνόμιζε περισσούς, ὑπέμενε περιπατῶν, ἔως ἂν παραγινομένους ἀσπάσηται. [176] Παρελθόντων δὲ σὺν τοῖς ἀπεσταλμένοις δώροις καὶ ταῖς διαφόροις διφθέραις, ἐν αἷς <ἥν> ἡ νομοθεσία γεγραμμένη χρυσογραφίᾳ τοῖς Ἰουδαϊκοῖς γράμμασι, θαυμασίως εἰργασμένου τοῦ ὑμένος, καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συμβολῆς ἀνεπαισθήτου κατεσκευασμένης, ὃς εἶδεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀνδρας, ἐπηρώτα περὶ τῶν βιβλίων. [177] Ὡς δὲ ἀπεκάλυψαν αὐτὰ τῶν ἀνειλημάτων καὶ τοὺς ὑμένας ἀνείλιξαν, πολὺν ἐπιστὰς χρόνον καὶ προσκυνήσας σχεδὸν ἐπτάκις εἶπεν· Εὔχαριστῷ μέν, ἀνδρες, ὑμῖν, τῷ δ' ἀποστείλαντι μᾶλλον, μέγιστον δὲ τῷ θεῷ οὗτινός ἐστι τὰ λόγια ταῦτα. [178] Ομοθυμαδὸν δὲ πάντων εἰπόντων ὑπὸ μίαν φωνήν, τῶν τε παραγεγονότων καὶ τῶν

συμπαρόντων· Εὗ βασιλεῦ, προήχθη δακρύσαι τῇ χαρῇ πεπληρωμένος. Ἡ γὰρ τῆς ψυχῆς ἔντασις καὶ τὸ τῆς τιμῆς ὑπερτεῖνον δακρύειν ἀναγκάζει κατὰ τὰς ἐπιτυχίας. [179] Κελεύσας δὲ εἰς τὰξιν ἀποδούναι τὰ τεύχη, τὸ τηνικαθτα ἀσπασάμενος τοὺς ἄνδρας εἶπε· Δίκαιον ἦν, θεοσεβεῖς ἄνδρες, ὃν χάριν ὑμᾶς μετεπεμψάμην, ἐκείνοις πρῶτον σεδεσμὸν ἀποδούναι, μετὰ ταῦτα τὴν δεξιὰν ὑμῖν προτεῖναι· διὸ πεποιηκα τοῦτο πρῶτον. [180] Μεγάλην δὲ τέθειμαι τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν ᾧ παραγεγόνατε καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐπίσημος ἔσται πάντα τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον· συντέτυχε γὰρ καὶ τὰ κατὰ τὴν νίκην ἡμῖν προσπεπτωκέναι τῆς πρὸς Ἀντίγονον ναυμαχίας. Διὸ καὶ δειπνῆσαι σήμερον μεθ' ὑμῶν βουλήσομαι. [181] Πάντα δ' ὑμῖν, εἶπε, παρέσται καθηκόντως οἵς συγχρήσθε κάμοι μεθ' ὑμῶν. Τῶν δὲ ἀσμενισάντων ἐκέλευσε καταλύματα δοθῆναι τὰ κάλλιστα πλησίον τῆς ἄκρας αὐτοῖς, καὶ τὰ κατὰ τὸ συμπόσιον ἔτοιμάζειν.

[182] Ὁ δὲ ἀρχεδέατρος Νικάνωρ Δωρόθεον προσκαλεσάμενος, δις ἦν ἐπὶ τούτων ἀποτεταγμένος, ἐκέλευσε τὴν ἔτοιμασίαν εἰς ἔκαστον ἐπιτελεῖν. Ἡν γὰρ οὕτω διατεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως, δι μένον ἔτι καὶ νῦν δρᾶς· δσαι γὰρ πόλεις

Ἐθεσιν ἴδιοις συγχρῶνται πρὸς τὰ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ στρωμάτις, τοσοῦτοι καὶ προεστῶτες ἥσαν· καὶ κατὰ τοὺς ἔθισμοὺς οὗτως ἐσκευάζετο, ὅταν παραγένοιντο πρὸς τοὺς βασιλεῖς, οὐαὶ κατὰ μηθὲν δυσχεραίνοντες ἵλαρῶς διεξάγωσιν· δὲ καὶ περὶ τούτους ἐγεγόνει. [183] Προσεχέστατος γάρ ὁν ἀνθρωπος ὁ Δωρόθεος εἶχε τὴν τῶν τοιούτων προστασίαν. Συνέστρωσε δὲ πάντα τὰ δι' αὐτοῦ χειριζόμενα, πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποδοχὰς διαμεμερισμένα. Διμερῆ τε ἐποίησε τὰ τῶν κλισιῶν, καθὼς προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τοὺς γάρ ἡμίσεις ἐκέλευσεν ἀνὰ χεῖρα κατακλῖναι, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ τὴν ἔκαυτοῦ κλισίαν, οὐδὲν ἐλλιπών εἰς τὸ τιμᾶν τοὺς ἄνδρας. [184] Ὡς δὲ κατεκλιθησαν, ἐκέλευσε τῷ Δωροθέῳ τοῖς ἔθισμοῖς οὓς χρῶνται πάντες οἱ παραγινόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας οὗτως ἐπιτελεῖν. Διὸ τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ θύτας καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς ἔθιος ἦν τὰς κατευχὰς ποιεῖσθαι, παρητήσατο· τῶν δὲ παραγεγονότων σὺν ἡμῖν Ἐλισσαῖον, ὃντα τῶν ἱερέων πρεσβύτερον, παρεκάλεσε ποιήσασθαι κατευχήν, δις ἀξιολόγως στὰς εἶπε· [185] Πληρώσαι σε, βασιλεῦ, πάντων τῶν ἀγαθῶν ὃν ἔκτισεν δὲ παντοκράτωρ Ζεός· καὶ δῷῃ σοι ταῦτ' ἔχειν καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ τοῖς δμονοούσι πάντα ἀνέκλειπτα τὸν τῆς ζωῆς χρόνον. [186] Εἰπόντος δὲ ταῦτα τούτου κατερράγη κρότος μετὰ κραυγῆς καὶ χαρᾶς εὔφροσύνου πλείονα χρόνον· καὶ τὸ τηνικαθτα πρὸς τὸ τέρπεσθαι διὰ τῶν ἥτοι μασμένων ἐτράπησαν, τῶν λειτουργιῶν ἀπασῶν διὰ τῆς τοῦ Δωροθέου συντάξεως ἐπιτελουμένων· ἐν οἷς καὶ βασιλικοὶ παῖδες ἥσαν, καὶ τῶν τιμωμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

[187] Ὅτε δὲ καιρὸν ἔλαβεν ἐκ διαστήματος, ἥρωτησε τὸν ἔχοντα τὴν πρώτην ἀνάκλισιν — ἵσαν γὰρ καθ' ἡλικίαν τὴν ἀνάπτωσιν πεποιημένοι —. Πῶς ἂν τὴν βασιλείαν μέχρι τέλους ἀπταιστον ἔχων διατελοῦ; [188] Βραχὺ δὲ ἐπισχὼν εἶπεν· Οὕτως ἂν μάλιστα διευθύνοις, μιμούμενος τὸ τοῦ θεοῦ διὰ παντὸς ἐπιεικές. Μακροθυμίᾳ γὰρ χρώμενος, καὶ κολάζων τοὺς αἰτίους ἐπιεικέστερον <ἢ> καθὼς εἰσιν ἄξιοι, μετατιθεὶς ἐκ τῆς κακίας καὶ εἰς μετάνοιαν ἄξεις. [189] Ἐπαινέσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ἔχόμενον ἥρωτα· Πῶς ἂν ἔκαστα πράττοι; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη <ὅτι> τὸ δίκαιον εἰ πρὸς ἀπαντας διατηροῦ, [ἔαυτῷ] καλῶς τὰ ἔκαστα πράξει, διαλαμβάνων δτι πᾶν ἐννόημα σαφές ἔστι θεῷ· καταρχὴν δὲ θείου φόβου λαμβάνων ἐν οὐδενὶ διαπίπτοις. [190] Καὶ τούτον δὲ εὖ μάλα παραδεξάμενος ἔτερον ἐπηράτα· Πῶς ἂν εὔνοους ἔαυτῷ ἔχοι τοὺς φίλους; Κάκεῖνος εἶπεν· Εἰ θεωροίησαν πολλήν σε πρόνοιαν ποιούμενον διν ἄρχεις δόχλων· σὺ δὲ τούτο πράξεις ἐπιβλέπων ὃς δὲ θεὸς εὔεργετεῖ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, δὲ ὑγείαν αὐτοῖς καὶ τροφὴν καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ καιρὸν παρασκευάζων ἀπαντα. [191] Συνεπιμαρτυρήσας δὲ τούτῳ τὸν ἔχόμενον ἥρωτα· Πῶς ἂν ἐν τοῖς χρηματισμοῖς καὶ διακρίσεσιν εὑφημίας τυγχάνοι

καὶ ὅποδε τῶν ἀποτυγχανόντων; Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ πάσιν τοῖς γένοιο τῷ λόγῳ, καὶ μηδὲν ὅπερηφάνως μηδὲ τῇ περὶ σεαυτὸν ἵσχυι πράσσοις κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων. [192] Τοῦτο δὲ ποιήσεις τὴν διάταξιν βλέπων τὴν ὅποδε τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ ἵκετευόμενα συντελεῖσθαι τοῖς ἀξίοις, τοῖς δὲ ἀποτυγχάνουσιν ἢ δι' ὄντερων ἢ πράξεων σημαίνεσθαι τὸ βλαβερὸν αὐτοῖς, οὐ κατὰ τὰς ἀμαρτίας οὐδὲ κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τῆς ἵσχυος τύπτοντος αὐτούς, ἀλλ' ἐπιεικείᾳ χρωμένου τοῦ θεοῦ. [193] Εὗ δὲ καὶ τοῦτον κατεπαινέσας ἥρωτα τὸν ἔξηγος· Πῶς δὲ ἐν ταῖς πολεμικαῖς χρείαις ἀήττητος εἴη; Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ μὴ πεποιθώς ὑπάρχοι τοῖς ὅχλοις μηδὲ ταῖς δυνάμεσιν, ἀλλὰ τὸν θεὸν ἐπικαλοῦτο διὰ πάντων, ἵνα τὰς ἐπιβολὰς αὐτῷ κατευθύνῃ δικαίως διεξάγοντι πάντα. [194] Ἀποδεξάμενος δὲ καὶ τοῦτον τὸν ἔτερον ἥρωτα· Πῶς δὲ φοβερὸς εἴη τοῖς ἔχθροῖς; Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ τῇ τῶν ὅπλων καὶ δυνάμεων παρασκευῇ πολλῇ χρώμενος εἰδείη ταῦτα δύντα κενὰ ἐπὶ πλείονα χρόνον πρὸς τὸ συμπέρασμα δρᾶν τι· καὶ γὰρ δὲ θεὸς διδοὺς ἀνοχὰς καὶ ἐνδεικνύμενος τὰ τῆς δυναστείας φόβον ἐγκατασκευάζει πάσῃ διανοίᾳ. [195] Καὶ τοῦτον δὲ ἐπαινέσας εἶπε πρὸς τὸν ἔχόμενον· Τι καλλιστὸν αὐτῷ πρὸς τὸ ζῆν δὲν εἴη; Κἀκεῖνος ἔφη· Τὸ γινώσκειν δτι θεὸς δυναστεύει τῶν ἀπάντων, καὶ ἐπὶ τῶν καλλιστῶν πράξεων οὐκ αὐτοὶ κατευθύνομεν τὰ βουλευθέντα· θεὸς δὲ τελειοὶ τὰ πάντων καὶ καθηγεῖται δυναστεύων. [196] Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τούτῳ καλῶς λέγειν τὸν ἔτερον ἥρωτα· Πῶς δὲ ἀκέραια συντηρήσας ἀπαντά τοῖς ἔγγονοις τὴν αὐτὴν παραδιδοῦ διάθεσιν ἐπὶ τέλει; Ὁ δὲ εἶπεν· Εὔχόμενος ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν ἀγαθὰς ἐπινοίας λαμβάνειν πρὸς τὰ

μέλλοντα πράσσεσθαι, καὶ τοῖς ἐγγόνοις παρακελευόμενος μὴ ἐκπλήττεσθαι τῇ δόξῃ μηδὲ τῷ πλούτῳ. Θεὸν γὰρ εἶναι τὸν χαριζόμενον ταῦτα, καὶ οὐ δι' ἑαυτοὺς ἔχειν τὴν ὑπεροχὴν ἀπάντων. [197] Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις τοῦ μετὰ ταῦτα ἐπυνθάνετο. Πῶς ἀν τὰ συμβαίνοντα μετρίως φέροι; Ἐκεῖνος δὲ ἔφησεν. Εἰ πρόληψιν λαμβάνοις ὅτι γέγοναν ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντες ἀνθρώποι μετασχεῖν τῶν μεγίστων κακῶν, ὁσαύτως δὲ καὶ ἀγαθῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπὸν ὅντα τούτων ἀμιγῆ γενέσθαι. ὃ θεὸς δὲ τὴν εὑψυχίαν δίδωσιν, δν ἰκετεύειν ἀναγκαῖον. [198] Φιλοφρονηθεὶς δὲ καὶ τοῦτον καλῶς εἶπεν ἀπαντας ἀποφαίνεσθαι· ἐπερωτήσας δὲ ἔτι ἔνα καταλήξω τὸ νῦν ἔχον, ἵνα καὶ πρὸς τὸ τέρπεσθαι τραπέντες ἡδέως διεξάγωμεν. Ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταῦτα ἔξ [ἔξι] ἥμέραις καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν ἔξι μαθήσομαι τι πλέον. [199] Εἰτ' ἐπηρώτα τὸν ἀνδρα. Τι πέρας ἀνδρείας ἔστιν; Ὁ δὲ εἶπεν. Εἰ τὸ βουλεύθεν δρθῶς ἐν ταῖς τῶν κινδύνων πράξεσιν ἐπιτελοῖτο κατὰ πρόθεσιν. Τελειοθται δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντα σοι καλῶς βουλευομένῳ, βασιλεῷ, συμφερόντως. [200] Ἐπιφωνησάντων δὲ πάντων καὶ κρότῳ σημηναμένων, πρὸς τοὺς φιλοσόφους εἶπεν ὃ βασιλεύς — οὐκ δλίγοι γὰρ παρῆσαν τούτοις —. Οἶμαι διαφέρειν τοὺς ἀνδρας ἀρετῇ καὶ συνιέναι πλεῖον, οἵτινες ἐκ τοῦ καιροῦ τοιαύτας ἐρωτήσεις λαμβάνοντες, ὡς δέον ἔστιν ἀποκέκρινται, πάντες ἀπὸ θεοῦ τοῦ λόγου τὴν καταρχὴν ποιούμενοι. [201] Μενέδημος δὲ ὃ Ἐρετριεὺς φιλόσοφος εἶπε· Ναί, βασιλεῷ προνοίᾳ γὰρ τῶν δλων διοικουμένων, καὶ ὑπειληφότων δρθῶς τοῦτο, ὅτι θεόκτιστὸν ἔστιν ἀνθρωπος, ἀκολουθεῖ πᾶσαν δυναστείαν καὶ λόγου καλλονὴν ἀπὸ θεοῦ κατάρχεσθαι. [202] Τοῦ δὲ βασιλέως ἐπινεύσαντος τὰ περὶ

τούτων ἔληξεν, ἐτράπησαν δὲ πρὸς εὔφροσύνην. Ἐπιλαβούσης δὲ τῆς ἐσπέρας τὸ συμπόσιον ἐλύθη.

[203] Τῇ δὲ μετὰ ταῦτα πάλιν κατὰ τὴν αὐτὴν διάταξιν τὰ τῆς ἀναπτώσεως καὶ συμποσίας ἐπετελεῖτο. Καθὸ δὲ ἐνόμιζεν δὲ βασιλεὺς εὔκαιρον εἶναι πρὸς τὸ πυνθάνεσθαι τι τῶν ἀνδρῶν, ἐπηρώτα τοὺς ἔξῆς τῶν ἀποκεκριμένων τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ. [204]

Πρὸς τὸν ἐνδέκατον δὲ ἦρξατο τὴν κοινολογίαν ποιεῖσθαι. Δέκα γὰρ ἦσαν οἱ ἥρωτημένοι τῇ προτέρᾳ. Σιγῆς δὲ γενομένης ἐπυνθάνετο· Πῶς δὲν πλούσιος διαμένοι;

[205] Βραχὺ δὲ ἐπισχὼν δὲ τὴν ἐρώτησιν ἐκδεχόμενος εἶπεν· Εἰ μηδὲν ἀνάξιον τῆς ἀρχῆς μηδὲ ἀσελγὲς πράσσοι, μηδὲ δαπάνην εἰς τὰ κενὰ καὶ μάταια συντελοῖ, τοὺς <δὲ> ὑποτεταγμένους εὐεργεσίᾳ πρὸς εὔνοιαν ἄγοι τὴν ἔαυτοθ· καὶ γὰρ δὲθες πᾶσιν αἴτιος ἀγαθῶν ἐστιν, διὰ κατακολουθεῖν ἀναγκαῖον.

[206] Ἐπαινέσας δὲ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἔτερον ἐπηρώτα· Πῶς δὲν τὴν ἀλήθειαν διατηροῖ; Ο δὲ πρὸς τοῦτο ἀπεκρίθη· Γινώσκων δὲ μεγάλην αἰσχύνην ἐπιφέρει τὸ ψεύδος πᾶσιν ἀνθρώποις, πολλῷ δὲ μᾶλλον τοῖς βασιλεύσιν· ἔξουσίαν γὰρ ἔχοντες δὲ βούλονται πράσσειν, τίνος ἔνεκεν δὲν ψεύσαιντο; προσλαμβάνειν δὲ δεῖ τοῦτό σε, βασιλεῦ, διότι φιλαλήθης δὲθεός ἐστιν.

[207] Ἀποδεξάμενος δὲ εὖ μᾶλα καὶ τοῦτον <ἐπὶ τὸν ἔτερον> ἐπιβλέψας εἶπεν· Τί ἐστι σοφίας διδαχή; Ο δὲ [ἔτερος] ἀπεφήνατο· Καθὼς οὐ βούλει σεαυτῷ τὰ κακὰ παρεῖναι, μέτοχος δὲ τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχειν ἀπάντων, εἰ πράσσοις τοῦτο πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους καὶ τοὺς ἀμαρτάνοντας, εἰ τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπιεικέστερον νουθετοῖς· καὶ γὰρ δὲθες τοὺς ἀνθρώπους ἀπαντας ἐπιεικεῖᾳ ἀγει.

[208] Ἐπαινέσας αὐτὸν τῷ μετ' αὐτὸν εἶπε· Πῶς ἀν φιλάνθρωπος εἴη; Κἀκεῖνος ἔφη· Θεωρῶν ὡς ἐν πολλῷ χρόνῳ καὶ κακοπαθείαις μεγίσταις αὔξει τε καὶ γεννᾷται τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ὅθεν οὕτε εὐκόπως δεῖ κολαζεῖν, οὕτε αἰκίαις περιβάλλειν· γινώσκων δτι τὸ τῶν ἀνθρώπων ζῆν ἐν δδύναις τε καὶ τιμωρίαις καθέστηκεν. Ἐπινοῶν οὖν ἔκαστα πρὸς τὸν ἔλεον τραπήσῃ· καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἐλεήμων ἐστίν. [209] Ἀποδεξάμενος δὲ τοῦτον ἐπυνθάνετο τοῦ κατὰ τὸ ἔξῆς· Τίς ἀναγκαιότατος τρόπος βασιλείας; Τὸ συντηρεῖν, εἶπεν, αὐτὸν ἀδωροδόκητον, καὶ νήφειν τὸ πλεῖον μέρος τοῦ βίου, καὶ δικαιοσύνην προτιμᾶν, καὶ τοὺς τοιούτους φιλοποιεῖσθαι· καὶ γὰρ ὁ θεὸς φιλοδικαίος ἐστιν. [210] Ἐπισημήνας καὶ τοῦτον πρὸς τὸν ἔτερον εἶπε· Τί τὸ τῆς εὔσεβειας ἐστὶ κατάστημα; Ἐκεῖνος δὲ ἔφη· Τὸ διαλαμβάνειν δτι πάντα διὰ παντὸς ὁ θεὸς ἐνεργεῖ καὶ γινώσκει, καὶ οὐθὲν ἀν λάθοι ἄδικον ποιήσας ἢ κακὸν ἐργασάμενος ἀνθρωπος· ὡς γὰρ θεὸς εὐεργετεῖ τὸν θλον κόσμον, οὗτος καὶ σὺ μιμούμενος ἀπρόσκοπος ἀν εἴης. [211] Ἐπιφωνήσας δὲ τούτῳ πρὸς τὸν ἔτερον εἶπε· Τίς ὅρος τοῦ βασιλεύειν ἐστιν; Ὁ δὲ ἔφη· Τὸ καλῶς ἀρχεῖν ἑαυτοῦ, καὶ μὴ τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ φερόμενον ὑπερήφανον καὶ ἀσχημόν τι ἐπιθυμῆσαι, εἰ καλῶς λογίζοι· πάντα γάρ σοι πάρεστιν δσα δέον. Ὁ θεὸς δὲ ἀπροσδεής ἐστι καὶ ἐπιεικής. Καὶ σὺ καθόσον ἀνθρωπος ἐννόει, καὶ μὴ πολλῶν δρέγου, τῶν δὲ ἵκανῶν πρὸς τὸ βασιλεύειν. [212] Κατεπαινέσας δὲ αὐτόν, ἐπηρώτα τὸν ἔτερον· Πῶς ἀν τὰ κἀλλιστα διαλογίζοιτο; Ἀπεκρίθη δὲ ἐκεῖνος· Εἰ τὸ δίκαιον ἐπὶ παντὸς προβάλλοι συνεχῶς, καὶ νομίζοι τὴν ἄδικίαν τοῦ ζῆν στέρησιν εἶναι· καὶ γὰρ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῖς δικαίοις ἀγαθὰ προσημαίνει μέ-

γιστα. [213] Τούτον δὲ ἐπαινέσας εἶπε πρὸς τὸν ἔξῆς· Πῶς ἀν ἐν τοῖς ὅπνοις ἀτάραχος εἴη; Ὁ δὲ ἔφη· Δυσαπολόγητον ἡρώτηκας πρᾶγμα. Συναναφέρειν γὰρ οὐ δυνάμεθα ἐν τούτοις τοῖς κατὰ τὸν ὅπνον ἔαυτούς, ἀλλὰ περιεχόμεθα ἀλογίστῳ κατὰ τάδε αἰσθήσει. [214] Πάσχομεν γὰρ κατὰ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς ὅποπίτουσιν ὡς θεωρουμένοις· ἀλογιστοῦμεν δέ, καθόσον ὑπολαμβάνομεν καὶ ἐπὶ πέλαγος καὶ ἐν πλοίοις ἢ πολεῖν, ἢ πέτασθαι φερομένους καὶ διαίρειν εἰς ἔτερους τόπους, καὶ τοιαῦτα ἔτερα, καίτοι ταῦθ' ὑπολαμβάνομεν καθεστάναι. [215] Πλὴν ὅσον ἔμοιγε ἐφικτόν, οὕτω διείληφα· κατὰ πάντα τρόπον σέ, βασιλεῦ, καὶ τὰ λεγόμενα καὶ τὰ πραττόμενα πρὸς εὔσέβειαν ἐπανάγειν, ὅπως ἔαυτῷ συνιστορῆς δτι τὸ κατ' ἀρετὴν συντηρῶν οὔτε χαρίζεσθαι προαιρῆ παρὰ λόγον, οὔδε ἔξουσίᾳ χρώμενος τὸ δικαιον αἴρεις. [216] Ἐπὶ πλεῖον γάρ, ἐν οἷς ἔκαστος πράγμασιν ἐγρηγορῶς τὴν διαγωγὴν ποιεῖται, καὶ καθ' ὅπνον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἢ διάνοια τὴν ἀναστροφὴν ἔχει, θεδες δὲ πάντα διαλογισμὸν καὶ πρᾶξιν ἐπὶ τὰ κάλλιστα τρεπομένην κατευθύνει καὶ ἐγρηγορότος καὶ ἐν ὅπνῳ. Διὸ καὶ περὶ σὲ διὰ παντὸς ἐστιν εὔστάθεια. [217] Κατευφημήσας δὲ καὶ τούτον εἶπε πρὸς ἔτερον· Ἐπει σὺ δέκατος τὴν ἀπόκρισιν ἔχεις, ὡς ἀν ἀποφήνῃ, πρὸς τὸ δεῖπνον τραπησόμεθα. Ἡρώτα δέ· Πῶς ἀν μηδὲν ἀνάξιον ἔαυτῶν πράσσοιμεν; [218] Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐπιβλεπε διὰ παντὸς εἰς τὴν σεαυτοῦ δόξαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν, ὥν τούτοις ἀκόλουθα καὶ λέγης καὶ διανοῇ, γινώσκων δτι πάντες ὅν ἄρχεις περὶ σοῦ καὶ διανοοῦνται καὶ λαλοῦσιν. [219] Οὐ γὰρ ἐλάχιστόν σε δεῖ τῶν

ὑποκριτῶν φαίνεσθαι· τὸ γάρ πρόσωπον, δέ δέον αὐτούς ἔστιν ὑποκρίνεσθαι, τοῦτο συνθεωροῦντες ἀκόλουθα πάντα πρᾶσσουσι· σὺ δὲ οὐχ ὑπόκρισιν ἔχεις, ἀλλ' ἀληθῶς βασιλεύεις, θεοῦ δόντος σοι καταξίως τῶν τρόπων τὴν ἡγεμονίαν. [220] Τοῦ δὲ βασιλέως εὖ μάλα συγκροτήσαντος μετὰ φιλοφροσύνης ἐπὶ πλειονα χρόνον, τοὺς ἀνθρώπους καθυπνοῦν παρεκάλουν. Καὶ τὰ μὲν πρὸς τούτους ὡς ἔληξεν ἐπὶ τὴν ἔξῆς ἐτράπησαν τῆς συμποσίας διάταξιν.

[221] Τῇ δὲ ἔχομένη, τῆς αὐτῆς διατάξεως γενηθείσης, ὅτε καιρὸν ὑπελάμβανεν δέ βασιλεὺς εἶναι τοῦ πυνθάνεσθαι τι τῶν ἀνδρῶν, ἥρωτα τὸν πρῶτον τῶν ἀπολιπόντων πρὸς τὴν ἔξῆς ἐρώτησιν· Τις ἔστιν ἀρχὴ κρατίστη; [222] Ἐκεῖνος δὲ ἔφη· Τὸ κρατεῖν ἔαυτοῦ καὶ μὴ συγκαταφέρεσθαι ταῖς ὅρμαῖς. Πᾶσι γάρ ἀνθρώποις φυσικὸν εἶναι τὸ πρός τι τὴν διάνοιαν ῥέπειν. [223] Τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς ἐπὶ τὰ βρωτὰ καὶ ποτὰ καὶ τὰς ἥδονὰς εἰκός ἔστι κεκλίσθαι, τοῖς δὲ βασιλεύσιν ἐπὶ χώρας κατάκτησιν, κατὰ τὸ τῆς δόξης μέγεθος· πλὴν ἐν πᾶσι μετριότης καλόν. Ἀ δὲ δέθες διδωσι, ταῦτα λαμβάνων σύνεχε· τῶν δέ ἀνεφίκτων μὴ ἐπιθύμει. [224] Τοῖς δὲ ῥηθεῖσιν ἀρεσθεῖς πρὸς τὸν ἔχόμενον εἰπε· Πῶς ἀν ἐκτὸς εἴη φθόνου; Διαλιπὼν δὲ ἐκεῖνος ἔφη· Πρῶτον εἰ νοήσαι δτι δέθες πᾶσι μερίζει δόξαν τε καὶ πλούτου μέγεθος τοῖς βασιλεύσι, καὶ οὐδεὶς παρ' ἔαυτοῦ βασιλεύς ἔστι· πάντες γάρ θέλουσι μετασχεῖν ταύτης τῆς δόξης, ἀλλ' οὐ δύνανται· θεοῦ γάρ ἔστι δόμα. [225] Ἐπανέσας δὲ τὸν ἄνδρα διὰ πλειένων ἐπηρώτα τὸν ἔτερον· Πῶς ἀν καταφρονοίη τῶν ἔχθρῶν; Ὁ δὲ εἰπεν· Ἡσκηκώς πρὸς πάντας ἀνθρώπους εὔνοιαν καὶ κατεργασάμενος φιλίας, λόγον οὐθενὸς ἀν ἔχοις· τὸ δὲ κεχαριτῶσθαι πρὸς πάντας ἀνθρώπους

καὶ καλὸν δῶρον εἰληφέναι παρὰ θεοῦ τοῦτ' ἔστι κράτιστον.
 [226] Συναινέσας δὲ τούτοις τὸν ἔξῆς ἐκέλευσεν ἀποκριθῆναι, πρὸς αὐτὸν εἶπών· Πῶς ἀν δοξαζόμενος διαμένοι; Εἴπε δέ· Τῇ προθυμίᾳ καὶ ταῖς χάρισι πρὸς τοὺς ἄλλους μεταδοτικὸς ὅν καὶ μεγαλομερής οὐδέποτ' ἀν ἀπολίποι δόξης· ἵνα δὲ τὰ προειρημένα σοι διαμένῃ, τὸν θεὸν ἐπικαλοῦ διὰ παντός.
 [227] Εὐφημήσας δὲ τοῦτον ἔτερον ἡρώτα πρὸς τίνα δεῖ φιλότιμον εἶναι; Ἐκεῖνος δὲ ἔφη· Πρὸς τοὺς φιλικῶς ἔχοντας ἥμīν οὖνται πάντες ὅτι πρὸς τούτους δέον· ἐγὼ δ' ὑπολαμβάνω, πρὸς τοὺς ἀντιδοξούντας φιλοτιμίαν δεῖν χαριστικὴν ἔχειν, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ μετάγωμεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ καθῆκον καὶ συμφέρον ἔαυτοῖς. Δεῖ δὲ τὸν θεὸν λιτανεύειν, ἵνα ταῦτ' ἐπιτελήται· τὰς γὰρ ἀπάντων διανοίας κρατεῖ. [228] Συνομολογήσας δὲ τούτοις τὸν ἔκτον ἐκέλευσεν ἀποφήνασθαι πυνθανόμενος· Τίσι δεῖ χαρίζεσθαι; Ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίθη· Γονεύσι διὰ παντός, καὶ γὰρ δ' θεὸς πεποίηται ἐντολὴν μεγίστην περὶ τῆς τῶν γονέων τιμῆς. Ἐπομένως δὲ τὴν τῶν φίλων ἐγκρίνει διάθεσιν, προσονομάσας ἶσον τῇ ψυχῇ τὸν φίλον^a. Σὺ δὲ καλῶς ποιεῖς ἀπαντας ἀνθρώπους εἰς φίλιαν πρὸς ἔαυτὸν καθιστῶν.
 [229] Παρακαλέσας δὲ καὶ τοῦτον ἐπυνθάνετο καὶ τοῦ μετέπειτα· Τί καλλονής ἀξιόν ἔστιν; Ὁ δὲ εἶπεν· Εὔσέβεια. Καὶ γὰρ αὕτη καλλονή τίς ἔστι πρωτεύουσα. Τὸ δὲ δυνατὸν αὕτης ἔστιν ἀγάπη· αὕτη γὰρ θεοῦ δόσις ἔστιν· ἦν καὶ σὺ κέκτησαι πάντα περιέχων ἐν αὐτῇ τὰ ἀγαθά. [230] Λίαν δὲ φιλοφρό-

νως ἐπικροτήσας εἶπε πρὸς τὸν ἔτερον· Πῶς ἀν πταίσας πάλιν τῆς αὐτῆς κρατήσαι δόξης; Ὁ δὲ ἔφη· Σὲ μὲν οὐδενατόν ἔστι πταῖσαι, πᾶσι γάρ χάριτας ἔσπαρκας, αὐτὸν βλαστάνουσιν εὔνοιαν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν δπλων κατισχύουσα περιλαμβάνει τὴν μεγίστην ἀσφάλειαν· [231] εἰ δέ τινες πταίουσιν, ἐφ' οὓς πταίουσιν, οὐκέτι χρή ταῦτα πράσσειν, ἀλλὰ φιλίαν κατακτησομένους δικαιοπραγεῖν. Θεοῦ δὲ δῶρον ἀγαθῶν ἐργάτην εἶναι καὶ μὴ τῶν ἐναντίων. [232] Συναρεσθεὶς δὲ τούτοις πρὸς τὸν ἔτερον εἶπε· Πῶς ἀν ἐκτὸς γένοιτο λύπης; Ὁ δὲ ἔφησεν· Εἰ μηδένα βλάπτοι, πάντας δὲ ὡφελοῦ, τῇ δικαιοσύνῃ κατακολουθῶν· τοὺς γάρ ἀπ' αὐτῆς καρποὺς ἀλυπίαν κατασκευάζειν. [233] Ἰκετεύειν δὲ <δεῖ> τὸν θεόν, οὐαὶ μὴ τὰ παρὰ τὴν προαιρεσιν ἥμων ἀνακύπτοντα βλάπτη, λέγω δὴ οἷον θάνατοι τε καὶ νόσοι καὶ λθπαι καὶ τὰ τοιαῦτα. Εὔσεβεῖ δὲ σοὶ καθεστῶτι τούτων οὐδὲν ἀν προσέλθοι. [234] Καλῶς δὲ καὶ τοθτὸν ἐπαινέσας τὸν δέκατον ἡρώτα· Τι μέγιστόν ἔστι δόξης; Ὁ δὲ εἶπε· Τὸ τιμὸν τὸν θεόν· τοθτὸ δὲ ἔστιν οὐδὲν δώροις οὐδὲ θυσίαις, ἀλλὰ ψυχῆς καθαρότητι καὶ διαλήψεως ὁσίας, καθὼς ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντα κατασκευάζεται καὶ διοικεῖται κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν· ἦν καὶ σὺ διατελεῖς ἔχων γνῶμην, ἢ πάρεστι σημειούσθαι πᾶσιν ἐκ τῶν ὑπὸ σοῦ συντετελεσμένων καὶ συντελουμένων. [235] Μετὰ μείζονος δὲ φωνῆς πάντας αὐτοὺς δὲ βασιλεὺς ἥσπάζετο καὶ παρεκάλει, συνεπιφωνούντων τῶν παρόντων, μάλιστα δὲ τῶν φιλοσόφων. Καὶ γάρ ταῖς ἀγωγαῖς καὶ τῷ λόγῳ πολὺ προέχοντες αὐτῶν ἦσαν, ὡς ἀν ἀπὸ θεοῦ τὴν καταρχὴν ποιούμενοι. Μετὰ δὲ ταῦτα δὲ βασιλεὺς εἰς τὸ φιλοφρονεῖσθαι προῆλθε διὰ τῶν προπόσεων.

[236] Τῇ δὲ ἐπιούσῃ κατὰ τὰ αὐτὰ τῆς διατάξεως τοῦ συμ-

ποσίου γενομένης, καθώς εὔκαιρον ἐγένετο τῷ βασιλεῖ, τοὺς ἔξῆς ἡρώτα τῶν προαποκεκριμένων, εἴπε δὲ τῷ πρώτῳ· Τὸ φρονεῖν εἰ διδακτόν ἐστιν; 'Ο δ' εἴπε· Ψυχῆς ἐστι κατασκευὴ διὰ θείας δυνάμεως ἐπιδέχεσθαι πᾶν τὸ καλόν, ἀποστρέφεσθαι δὲ τάναντία. [237] Συνομολογήσας δὲ τὸν ἔχόμενον ἡρώτα· Τὶ πρὸς ὑγείαν μάλιστα συντείνει; 'Εκεῖνος δὲ ἔφη· Σωφροσύνη· ταύτης δὲ οὐκ ἐστι τυχεῖν, ἐὰν μὴ θεδες κατασκευάσῃ τὴν διάνοιαν εἰς τοῦτο. [238] Παρακαλέσας δὲ τοῦτον πρὸς τὸν ἔτερον ἔφη· Πῶς ἀν γονεύσι τὰς ἀξίας ἀποδῷ χάριτας; 'Ος δὲ εἴπε· Μηδὲν αὐτοὺς λυπήσας· τοῦτο δ' οὐκ ἐστιν, εἰ μὴ θεδες τῆς διανοίας ἥγεμῶν γένοιτο πρὸς τὰ κάλλιστα. [239] Προσεπινεύσας δὲ τούτῳ τὸν ἔξης ἡρώτα· Πῶς ἀν φιλήκοος εἴη; 'Εκεῖνος δὲ εἴπε· Διαλαμβάνων δτι πάντα συμφέρει γινώσκειν, δπως ἀν πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐκλεγόμενός τι τῶν ἡκροαμένων ἀνθυποτιθεὶς πρὸς τὰ τῶν καιρῶν [ἀν] ἀντιπράσηται, σὺν χειραγωγίᾳ θεοῦ· τοῦτο δ' ἐστιν, αἱ τῶν πράξεων τελειώσεις ὑπ' αὐτοῦ. [240] Τοῦτον δὲ ἐπαινέσας πρὸς τὸν ἔτερον εἴπε· Πῶς ἀν μηθὲν παράνομον πράσσοι; Πρὸς τοῦτο ἔφησε· Γινώσκων δτι τὰς ἐπινοίας δ θεδες ἔδωκε τοῖς νομοθετήσασι πρὸς τὸ σφίζεσθαι τοὺς βίους τῶν ἀνθρώπων, ἀκόλουθος εἴης ἀν αὐτοῖς. [241] 'Αποδεξάμενος δὲ αὐτὸν πρὸς ἔτερον εἴπε· Τὶς ὀφέλεια συγγενείας ἐστιν; 'Ο δὲ ἀπεφήνατο· 'Εὰν τοῖς συμβαίνουσι νομίζωμεν ἀτυχοῦσι μὲν ἐλαττούσθαι, καὶ κακοπαθῶμεν ὡς αὐτοῖς, φαίνεται τὸ συγγενὲς δσον ἴσχον ἐστι — [242] τελουμένων δὲ τούτων καὶ δόξα καὶ προκοπὴ παρὰ τοῖς τοιούτοις ὑπάρξει· τὸ γάρ συνεργές εὔνδως γινόμενον ὡς ἐξ ἑαυτοῦ ἀδιάλυτον πρὸς ἄπαντα — μετὰ δὲ

εύημερίας, μηδὲν προσδεῖσθαι τῶν ἔκείνων· ἀλλὰ δέον <θεὸν> ἵκετεύειν, πάντα ἀγαθοποιεῖν. [243] Ὡσαύτως δὲ ἔκείνοις ἀποδεξάμενος αὐτὸν ἄλλον ἥρωτα· Πῶς ἀφοβίᾳ γίνεται; Εἴπε δέ· Συνιστορούσης τῆς διανοίας μηδὲν κακὸν πεπραχέναι, θεοῦ κατευθύνοντος εἰς τὸ καλῶς ἅπαντα βουλεύεσθαι. [244] Τούτῳ δὲ ἐπιφωνήσας πρὸς ἄλλον εἶπε· Πῶς ἂν προχείρως ἔχοι τὸν ὄρθδον λόγον; Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀτυχήματα διὰ παντὸς ἐπιβλέποι· γινώσκων δτὶς δ θεὸς ἀφαιρεῖται τὰς εύημερίας, ἔτέρους δὲ δοξάζων εἰς τὸ τιμασθαι προάγει. [245] Καλῶς δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος τὸν ἔξῆς ἀποκριθῆναι παρεκάλει· Πῶς ἂν μὴ εἰς ῥᾳθυμίαν, μηδὲ ἐπὶ τὰς ἡδονὰς τρέποιτο; Ὁ δὲ· Προχείρως ἔχων, εἶπεν, δτὶς μεγάλης βασιλείας κατάρχει καὶ πολλῶν ὅχλων ἀφηγεῖται, καὶ οὐ δεῖ περὶ ἔτερόν τι τὴν διάνοιαν εἰναι, τῆς δὲ τούτων ἐπιμελείας φροντίζειν· θεὸν δὲ ἀξιούν, δπως μηθὲν ἐλλίπη τῶν καθηκόντων. [246] Ἐπαινέσας δὲ καὶ τοῦτον τὸν δέκατον ἥρωτα· Πῶς <ἄν> ἐπιγινώσκοι τοὺς δόλω τινὶ πρὸς αὐτὸν πράσσοντας; Ὁ δὲ ἀπεφήνατο πρὸς τοῦτο· Εἰ παρατηροῦτο τὴν ἀγωγὴν ἐλευθέριον οὖσαν, καὶ τὴν εὔταξίαν διαμένουσαν ἐν τοῖς ἀσπασμοῖς καὶ συμβουλίαις καὶ τῇ λοιπῇ συναναστροφῇ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ μηθὲν ὑπερτείνοντας τοῦ δέοντος ἐν ταῖς φιλοφρονήσει καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς κατὰ τὴν ἀγωγήν. [247] Θεὸς δὲ τὴν διάνοιαν ἀξει σοι, βασιλεῦ, πρὸς τὰ κάλλιστα. Ὁ δὲ βασιλεὺς συγκροτήσας πάντας τ' ἐπαινέσας κατ' ὄνομα, καὶ τῶν παρόντων ταῦτα ποιούντων, ἐπὶ τὸ μέλπειν ἐτράπησαν.

[248] Τῇ δὲ ἔχομένη τὸν καιρὸν λαβὼν ἐπηρώτα τὸν ἔξῆς· Τις ἔστιν ἀμέλεια μεγίστη; Πρὸς τοῦτ' ἔφη· Εἰ τέκνων

ἄφροντίς τις εἴη, καὶ μὴ κατὰ πάντα τρόπον ἀγαγεῖν σπεύδοι· εὐχόμεθα γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸν θεόν, οὐχ οὕτως περὶ ἔαυτῶν ὃς περὶ τῶν ἐγγόνων, ἵνα παρῇ πάντα αὐτοῖς τὰ ἀγαθά. Τὸ δὲ ἐπιδεῖσθαι παιδία σωφροσύνης μετασχεῖν, θεοῦ δυνάμει τοῦτο γίνεται. [249] Φήσας δὲ εὐλογεῖν ἄλλον ἡρώτα· Πῶς ἂν φιλόπατρις εἴη; Προτιθέμενος, εἶπεν, ὅτι καλὸν ἐν ἴδιᾳ καὶ ζῆν καὶ τελευτᾶν. Ἡ δὲ ξενία τοῖς μὲν πένησι καταφρόνησιν ἐργάζεται, τοῖς δὲ πλουσίοις ὅνειδος, ὃς διὰ κακίαν ἐκπεπτωκόσιν. Εὐεργετῶν οὖν ἀπαντας, καθὼς συνεχῶς τοῦτ' ἐπιτελεῖς, θεοῦ διδόντος σοὶ πρὸς πάντας χάριν, φιλόπατρις φανήσῃ. [250] Τούτου δὲ ἀκούσας τοῦ κατὰ τὸ ἔξῆς ἐπυνθάνετο· Πῶς *ἄν* ἀρμόσαι γυναικί; *Γινώσκων* δτι μὲν θρασύ ἐστιν, ἔφη, τὸ θῆλυ γένος, καὶ δραστικὸν ἐφ' ὃ βούλεται πρᾶγμα, καὶ μεταπίπτον εὔκόπως διὰ παραλογισμοῦ, καὶ τῇ φύσει κατεσκεύασται ἀσθενές· δέον δ' ἐστὶ κατὰ τὸ ὑγιὲς χρῆσθαι, καὶ μὴ πρὸς ἔριν ἀντιπράσσειν. [251] Κατορθούται γὰρ βίος, ὅταν ὁ κυβερνῶν εἰδῇ πρὸς τίνα σκοπὸν δεῖ τὴν διέξοδον ποιεῖσθαι. Θεοῦ δ' ἐπικλήσει καὶ βίος κυβερνάται κατὰ πάντα. [252] Συνανθομολογησάμενος δὲ τούτῳ τὸν ἔξῆς ἡρώτα· Πῶς *ἄν* ἀναμάρτητος εἴη; Ὁ δὲ ἔφη· Σεμνῶς ἀπαντά πράσσων καὶ μετὰ διαλογισμοῦ καὶ μὴ πειθόμενος διαβολαῖς, ἀλλ' αὐτὸς ὁν δοκιμαστής τῶν λεγομένων καὶ κρίσει κατευθύνων τὰ τῶν ἐντεύξεων καὶ διὰ κρίσεως ἐπιτελῶν ταῦτα ἀναμάρτητος, ἔφησεν, ἀν εἴης, διὰ βασιλεύ. Τὸ δ' ἐπινοεῖν ταῦτα καὶ ἐν τούτοις ἀναστρέφεσθαι θείας δυνάμεως ἐστιν ἔργον. [253] Διαχυθεὶς δὲ τοῖς εἰρημένοις τὸν ἔτερον ἡρώτα· Πῶς ἂν ἐκτὸς

θυμοῦ γένοιτο; Πρὸς τοῦτ' εἶπε· Γινώσκων δτι πάντων ἔξουσίαν ἔχει καὶ, εἰ χρήσαιτο θυμῷ, θάνατον ἐπιφέρει· δπερ ἀνωφελὲς καὶ ἀλγεινόν ἔστιν, εἰ τὸ ζῆν ἀφελεῖται πολλῶν, διὰ τὸ κύριον εἶναι. [254] Πάντων δ' ὑπηκόων δύτων καὶ μηδενὸς ἐναντιουμένου, τίνος χάριν θυμωθήσεται; γινώσκειν δὲ δεῖ διότι θεδς τὸν πάντα κόσμον διοικεῖ μετ' εὔμενείας καὶ χωρὶς ὅργης ἀπάσης· τούτῳ δὲ κατακολουθεῖν ἀναγκαῖόν ἔστι σε, ἔφησεν, ὁ Βασιλεὺς. [255] Καλῶς δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας τοῦτον ἐπινθάνετο τοῦ μετέπειτα· Τι ἔστιν εὐθουλία; Τὸ καλῶς ἀπαντά πράσσειν, ἀπεφήνατο, μετὰ διαλογισμοῦ, κατὰ τὴν βουλὴν παρατιθέντα καὶ <τὰ> βλαβερὰ τῶν κατὰ τὸ ἐναντίον τοῦ λόγου διάστημα, ἵνα πρὸς ἔκαστον ἐπινοήσαντες ὅμεν εὖ βεβουλευμένοι, καὶ τὸ προτεθὲν ἡμῖν ἐπιτελῆται. Τὸ δ' αὐτὸν, θεοῦ δυναστείᾳ πᾶν βούλευμα τελείωσιν ἔξει σοι τὴν εὐσέβειαν ἀσκοῦντι. [256] Κατωρθωκέναι δὲ καὶ τοῦτον εἰπὼν ἄλλον ἥρωτα· Τι ἔστι φιλοσοφία; Τὸ καλῶς διαλογίζεσθαι πρὸς ἔκαστον τῶν συμβαινόντων, ἀπεφήνατο, καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι ταῖς δρμαῖς, ἀλλὰ τὰς βλάβας καταμελετᾶν τὰς ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐκβαίνοντας, καὶ τὰ πρὸς τὸν καιρὸν πράσσειν δεόντως μετριοπαθῇ καθεστῶτα. "Ἔνα δ' ἐπίστασιν τούτων λαμβάνωμεν, θεραπεύειν δεῖ τὸν θεόν. [257] Ἐπισημήνας δὲ καὶ τοῦτον ἔτερον ἥρωτα· Πῶς ἀν ἀποδοχῆς ἐν ξενιτείᾳ τυγχάνοι; Πᾶσιν ἵσος γινόμενος, ἔφη, καὶ μᾶλλον ἥττων ἢ καθυπερέχων φαινόμενος πρὸς οὓς ξενιτεύει. Κοινῶς γάρ διθεδς τὸ ταπεινούμενον προσδέχεται κατὰ φύσιν, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος τοὺς ὑποτασσομένους φιλανθρωπεῖ. [258] Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις ἄλλον ἥρωτα· Πῶς <ὁ> ἀν κατασκευάσῃ καὶ μετὰ τοῦτο διαμένῃ; Πρὸς τοῦτ' εἶπεν· Εἰ μεγάλα καὶ σεμνὰ ταῖς ποιήσεσιν ἐπιτελοῖ, πρὸς τὸ φείσασθαι

τοὺς θεωροῦντας διὰ τὴν καλλονήν, καὶ μηθένα τῶν κατεργάζομένων τὰ τοιαῦτα παραπέμποι, μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀμισθίους τελεῖν ἀναγκάζοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. [259] Διανοούμενος γάρ ὡς θεὸς πολυωρεῖ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, χορηγῶν αὐτοῖς καὶ ὑγείαν καὶ εὔαισθησίαν καὶ τὰ λοιπά, καὶ αὐτὸς ἀκόλουθόν τι πρᾶξει τῶν κακοπαθειῶν ἀποδιδούς τὴν ἀντάμειψιν. Τὰ γάρ ἐκ δικαιοσύνης τελούμενα, ταῦτα καὶ διαμένει. [260] Εὖ δὲ καὶ τούτον εἰρηκέναι φήσας τὸν δέκατον ἥρωτα· Τι ἔστι σοφίας καρπός; Ὁ δὲ εἶπε· Τὸ μὴ συνιστορεῖν ἔαυτῷ κακὸν πεπραχότι, τὸν δὲ βίον ἐν ἀληθείᾳ διεξάγειν. [261] Ἐκ τούτων γάρ κρατίστη χαρὰ καὶ ψυχῆς εὔστάθειά σοι γίνεται, μέγιστε βασιλεῦ, καὶ ἐλπίδες ἐπὶ θεῷ καλαὶ κρατοῦντι σοι τῆς ἀρχῆς εὔσεβῶς. Ὡς δὲ συνήκουσαν πάντες ἐπεφώνησαν σὺν κρότῳ πλείονι. Καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ προτιεῖν ὁ βασιλεὺς [λαμβάνειν] ἐτράπη, χαρῇ πεπληρωμένος.

[262] Τῇ δ' ἔξῃς καθὼς πρότερον ἡ διάταξις ἦν τῶν κατὰ τὸν πότον ἐπιτελουμένων, καιροῦ δὲ γενομένου τοὺς ἀπολιπόντας ὁ βασιλεὺς ἐπηρώτα. Πρὸς τὸν πρῶτον δὲ ἔφη· Πῶς ἀν μὴ τραπείη [τις] εἰς ὑπερηφανίαν; [263] Ἀπεκρίθη δέ· Εἰ τὴν ἴσστητα τηροῦ, καὶ παρ' ἔκαστον ἔαυτὸν ὑπομιμνήσκοι, καθὼς ἀνθρωπος ὃν ἀνθρώπων ἥγεῖται. Καὶ ὁ θεὸς τοὺς ὑπερηφάνους καθαιρεῖ, τοὺς δὲ ἐπιεικεῖς καὶ ταπεινοὺς ὑψοῖ. [264] Παρακαλέσας δὲ αὐτὸν τὸν ἔξῃς ἐπηρώτα· Τίσι δεῖ συμβούλοις χρῆσθαι; Τοῖς διὰ πολλῶν, ἔφη, πεπειραμένοις πραγμάτων καὶ τὴν εὔνοιαν συντηροῦσιν ἀκέραιον πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν τρόπων ὅσοι μετέχουσιν αὐτῷ. Θεοῦ δὲ ἐπιφάνεια γίνεται πρὸς τὰ τοιαῦτα τοῖς ἀξίοις. [265] Ἐπαινέσας δὲ αὐτὸν ἄλλον ἥρωτα· Τις ἔστι βασιλεῖ κτῆσις ἀναγκαιοτάτη;

Τῶν ὑποτεταγμένων φιλανθρωπία καὶ ἀγάπησις, ἀπεκρίνατο.
 Διὰ γὰρ τούτων ἀλυτοῖς εὔνοίας δεσμὸς γίνεται. Τὸ δὲ γίνεσθαι
 κατὰ προαίρεσιν ταῦτα ὁ θεὸς ἐπιτελεῖ. [266] Κατεπαινέσας
 δὲ αὐτὸν ἔτέρου διεπυνθάνετο· Τί πέρας ἐστὶ λόγου; Κάκεῖνος
 δὲ ἔφησε· Τὸ πεῖσαι τὸν ἀντιλέγοντα, διὰ τῆς ὑποτεταγμένης
 τάξεως τὰς βλάβας ἐπιδεικνύντα. Οὕτω γὰρ λήψῃ τὸν
 ἀκροατὴν οὐκ ἀντικείμενος, συγχρώμενος δὲ ἐπαίνῳ πρὸς τὸ
 πεῖσαι. Θεοῦ δὲ ἐνεργείᾳ κατευθύνεται πειθώ. [267] Εὗ δὲ
 λέγειν φήσας αὐτὸν ἔτερον ἡρώτα· Πῶς ἂν, παμμιγῶν σχλῶν
 ὅντων ἐν τῇ βασιλείᾳ, τοίτοις ἀρμόσαι; Τὸ πρέπον ἔκάστῳ
 συνυποκρινόμενος, εἶπε, καθηγεμόνα λαμβάνων δικαιοσύνην·
 δῶς καὶ ποιεῖς θεοῦ σοι διδόντος εὗ λογίζεσθαι. [268] Φιλο-
 φρονηθεὶς δὲ τούτῳ πρὸς τὸν ἔτερον εἶπεν· Ἐπὶ τίσι δεῖ
 λυπεῖσθαι; Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη· Τὰ συμβαίνοντα τοῖς φίλοις
 ὅταν θεωρῶμεν πολυχρόνια καὶ ἀνέκφευκτα γινόμενα. Τελευ-
 τήσας μὲν γὰρ καὶ κακῶν ἀπολελυμένοις οὐχ ὑπογράφει λύπην
 ὁ λόγος· ἀλλὰ ἔφ' ἔαυτοὺς ἀναφέροντες καὶ τὸ πρὸς ἔαυτοὺς
 συμφέρον λυποῦνται πάντες ἀνθρωποι. Τὸ δ' ἐκφυγεῖν πᾶν
 κακὸν θεοῦ δυνάμει γίνεται. [269] Ὡς ἔδει δὲ φήσας αὐτὸν
 ἀποκρίνεσθαι πρὸς ἔτερον εἶπε· Πῶς ἀδοξίᾳ γίνεται; Ἐκεῖ-
 νος δὲ ἔφησεν· Ὅταν ὑπερηφανία καθηγῆται καὶ θράσος
 ἀληκτον, ἀτιμασμὸς ἐπιφύεται καὶ δόξης ἀναίρεσις. Θεὸς δὲ
 δόξης πάσης κυριεύει βέπτων οὖς βούλεται. [270] Καὶ τούτῳ
 δ' ἐπικυρώσας τὰ τῆς ἀποκρίσεως τὸν ἔξῆς ἡρώτα· Τίσι δεῖ
 πιστεύειν ἔαυτόν; Τοῖς διὰ τὴν εὔνοιαν, εἶπε, συνοῦσί σοι,
 καὶ μὴ διὰ τὸν φόβον μηδὲ διὰ πολυωρίαν, ἐπανάγουσι πάντα

πρὸς τὸ κερδαῖνειν. Τὸ μὲν γὰρ ἀγαπήσεως σημεῖον, τὸ δὲ δυσνοίας καὶ καιροτηρησίας· διὸ γὰρ ἐπὶ τὸ πλεονεκτεῖν ὅρμαται προδότης πέφυκε. Σὺ δὲ πάντας εὔνόους ἔχεις θεοῦ σοι καλὴν βουλὴν διδόντος. [271] Σοφῶς δὲ αὐτὸν εἰπὼν ἀποκεκρίσθαι, ἐτέρω εἶπε· Τί βασιλείαν διατηρεῖ; Πρὸς τοῦτ' ἔφη· Μέριμνα καὶ φροντίς, ὡς οὐδὲν κακουργηθῆσεται διὰ τῶν ἀποτεταγμένων εἰς τοὺς ὄχλους ταῖς χρείαις· καθὼς σὺ τοῦτο πράσσεις θεοῦ σοι τὴν σεμνὴν ἐπίνοιαν διδόντος. [272] Θαρσύνας δὲ τοῦτον ἔτερον ἐπηρώτα· Τί διαφυλάσσει χάριτα καὶ τιμήν; Ο δὲ εἶπεν· Ἀρετή. Καλῶν γὰρ ἔργων ἔστιν ἐπιτέλεια, τὸ δὲ κακὸν ἀποτρίβεται καθὼς σὺ διατηρεῖς τὴν πρὸς ἀπαντας καλοκἀγαθίαν παρὰ θεοῦ δῶρον τοῦτ' ἔχων. [273] Κεχαρισμένως δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος τὸν ἔνδεκατον ἐπηρώτα — διὰ τὸ δύο πλεονάζειν τῶν ἔβδομήκοντα —· Πῶς ἀν κατὰ ψυχὴν καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εἰρηνικῶς ἔχοι; Ο δὲ ἀπεφήνατο· Διαλαμβάνων δτὶ κακὸν οὐδὲν εἴργασται τῶν ὑποτεταγμένων οὐθενί, πάντες δὲ ἀγωνιούνται περὶ τῶν εὔεργετημάτων, εἰδότες, καν ἐκ τοῦ ζῆν ἀποτρέχωσιν, ἐπιμελητήν σε τῶν βίων. [274] Οὐ γὰρ διαλείπεις ἐπανορθῶν ἀπαντας τοῦ θεοῦ σοι καλοφροσύνην δεδωκότος. Ἐπισημήνας δὲ κρότῳ πάντας αὐτοὺς ἀπεδέξατο φιλοφρονούμενος, καὶ προπίνων ἐκάστῳ πλεῖόν τι πρὸς τὸ τερφθῆναι (ἐτράπη), μετ' εὐφροσύνης τοῖς ἀνδράσι συνὼν καὶ χαρᾶς πλείονος.

[275] Τῇ ἔβδομῃ δὲ τῶν ἡμερῶν, πλείονος παρασκευῆς γενομένης, προσπαραγινομένων πλειόνων ἐτέρων ἀπὸ τῶν πόλεων — ἥσαν γὰρ ἵκανοι πρέσβεις —, ἐπηρώτησεν δὲ βασιλεὺς καὶ

ροῦ γενομένου τὸν πρωτεύοντα τῶν ἀπολιπόντων τῆς ἔρωτήσεως· Πῶς ἂν ἀπαραλόγιστος εἴη; [276] Ὁ Εκεῖνος δὲ ἔφη· Δοκιμάζων καὶ τὸν λέγοντα καὶ τὸ λεγόμενον καὶ περὶ τίνος λέγει, καὶ ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ αὐτὰ δι' ἑτέρων τρόπων ἐπερωτῶν. Τὸ δὲ νοῦν ἔχειν δξὺν καὶ δύνασθαι κρίνειν ἔκαστα θεοῦ δώρημα καλόν ἐστιν· ὡς σὺ τοῦτο κέκτησαι, βασιλεῦ. [277] Κρότω δὲ ἐπισημηνάμενος δὲ βασιλεὺς ἑτερον ἐπηρώτα· Διὰ τί τὴν ἀρετὴν οὐ παραδέχονται τῶν ἀνθρώπων οἱ πλείονες; "Οτι φυσικῶς ἀπαντεῖς, εἶπεν, ἀκρατεῖς καὶ ἐπὶ τὰς ἥδονάς τρεπόμενοι γεγόνασιν· διν χάριν ἀδικίᾳ πέφυκε καὶ τὸ τῆς πλεονεξίας χύμα. [278] Τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς κατάστημα κωλύει τοὺς ἐπιφερομένους ἐπὶ τὴν ἥδονοκρασίαν, ἐγκράτειαν δὲ κελεύει καὶ δικαιοσύνην προτιμᾶν. Ο δὲ θεὸς πάντων ἡγεῖται τούτων. [279] Εὖ δὲ ἀποκεκρίσθαι τοῦτον εἰπὼν δὲ βασιλεὺς τὸν μετ' αὐτὸν ἥρωτα· Τίσι δεῖ κατακολουθεῖν τοὺς βασιλεῖς; Ο δὲ ἔφη· Τοῖς νόμοις, ίνα δικαιοπραγούντες ἀνακτῶνται τοὺς βίους τῶν ἀνθρώπων· καθὼς σὺ τοῦτο πράσσων ἀένναν μνήμην καταβέβλησαι σεαυτοῦ, θειῷ προστάγματι κατακολουθῶν. [280] Εἰπὼν δὲ καὶ τοῦτον καλῶς λέγειν τὸν ἔχόμενον ἥρωτα· Τίνας δεῖ καθιστάνειν στρατηγούς; Ος δὲ εἶπεν· "Οσοι μισοπονηρίαν ἔχουσι, καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ μιμούμενοι, πρὸς τὸ διὰ παντὸς εὔδοξίαν ἔχειν αὐτούς, τὰ δίκαια πράσσουσι· καθὼς σὺ τοῦτο ἐπιτελεῖς, εἶπε, μέγιστε βασιλεῦ, θεοῦ σοι στέφανον δικαιοσύνης δεδωκότος. [281] Ὁ Αποδεξάμενος δὲ αὐτὸν μετὰ φωνῆς ἐπὶ τὸν ἔχόμενον ἐπιβλέψας εἶπε· Τίνας δεῖ καθιστάνειν ἐπὶ τῶν δυνάμεων ἀρχοντας; Ο δὲ ἀπεφήνατο· Τοὺς ἀνδρείᾳ διαφέροντας καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ περὶ πολλοῦ ποιουμένους τὸ σώζειν τοὺς ἀνδρας ἢ τὸ νικᾶν, τῷ

θράσει παραβάλλοντας τὸ ζῆν. Ὡς γὰρ δὲ θεός εὖ ἔργαζεται πᾶσι, καὶ σὺ τοῦτον μιμούμενος εὔεργετεῖς τοὺς ὑπὸ σεαυτόν. [282] Ο δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας αὐτὸν εὖ, ἄλλον ἥρωτα· Τίνα θαυμάζειν ἀξιόν ἐστιν ἀνθρωπον; Ο δὲ ἔφη· Τὸν κεχορηγημένον δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει, καὶ ψυχὴν τοσον πᾶσιν ὅντα· καθὼς σὺ τοῦτο ποιῶν ἀξιοθαύμαστος εἰ τοῦ θεοῦ σοι διδόντος εἰς ταῦτα τὴν ἐπιμέλειαν. [283] Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τούτῳ πρὸς τὸν ἔτερον εἶπεν· Ἐν τίσι δεῖ πράγμασι τοὺς βασιλεῖς τὸν πλεῖστον χρόνον διάγειν; Ο δὲ εἶπεν· Ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι καὶ ἐν ταῖς τῶν πορειῶν ἀπογραφαῖς διατρίβειν, δσαι πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἀναγεγραμμέναι τυγχάνουσι πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ διαμονὴν ἀνθρώπων. Ο σὺ πράσσων ἀνέφικτον ἄλλοις δόξαν κέκτησαι θεοῦ σοι τὰ βουλήματα συντελοῦντος. [284] Ἐνεργῶς δὲ καὶ τοῦτον προσειπὼν ἔτερον ἥρωτα· Τίνας δεῖ ποιεῖσθαι τὰς διαγωγὰς ἐν ταῖς ἀνέσεσι καὶ ῥᾳθυμίαις; Ο δὲ ἔφη· Θεωρεῖν δσα παίζεται μετὰ περιστολῆς καὶ πρὸ δοφθαλμῶν τιθέναι τὰ τοῦ βίου μετ' εὔσχημοσύνης καὶ καταστολῆς γινόμενα βίῳ συμφέρον καὶ καθῆκον· ἔνεστι γὰρ καὶ ἐν τούτοις ἐπισκευή τις. [285] Πολλάκις γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἐλαχίστων αἱρετόν τι δείκνυται. Σὺ δὲ πᾶσαν ἥσκηκώς καταστολὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν φιλοσοφεῖς διὰ καλοκἀγαθῶν ὑπὸ θεοῦ τιμώμενος. [286] Εὑαρεστήσας δὲ τοῖς προειρημένοις πρὸς τὸν ἔνατον εἶπε· Πῶς δεῖ διὰ τῶν συμποσίων διεξάγειν; Ο δὲ ἔφησε· Παραλαμβάνοντα τοὺς φιλομαθεῖς καὶ

δυναμένους ὑπομιμνήσκειν τὰ χρήσιμα τῇ βασιλείᾳ καὶ τοῖς τῶν ἀρχομένων βίοις — ἐμμελέστερον ἢ μουσικώτερον οὐκ ἀν εὗροις τι τούτων· [287] οὗτοι γάρ θεοφιλεῖς εἰσι πρὸς τὰ κἀλλιστα πεπαιδευκότες τὰς διανοίας — καθὼς καὶ σὺ τοῦτο πράσσεις, ὡς ἀν ὑπὸ θεοῦ σοι κατευθυνομένων ἀπάντων. [288] Διαχυθεῖς δὲ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἐπινθάνετο τοῦ μετέπειτα· Τι κἀλλιστόν ἔστι τοῖς ὄχλοις, ἐξ ἴδιωτου βασιλέα κατασταθῆναι ἐπ' αὐτῶν, ἢ ἐκ βασιλέως βασιλέα; Ἐκεῖνος δὲ ἔφη· Τὸν ἄριστον τῇ φύσει. [289] Καὶ γάρ ἐκ βασιλέων βασιλεῖς γινόμενοι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους ἀνήμεροι τε καὶ σκληροὶ καθίστανται· πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ τινες τῶν ἴδιωτῶν, καὶ κακῶν πεπειραμένοι καὶ πενίας μετεσχηκότες, ἀρξαντες ὄχλων χαλεπώτεροι τῶν ἀνοσίων τυράννων ἔξεβησαν. [290] Ἀλλὰ ὡς προεῖπον, ἥθος χρηστὸν καὶ παιδείας κεκοινωνηκὸς δυνατὸν ἄρχειν ἔστι· καθὼς σὺ βασιλεὺς μέγας ὑπάρχεις, οὐ τοσοῦτον τῇ δόξῃ τῆς ἀρχῆς καὶ ιτλούτῳ προσχών, δσον ἐπιεικέιᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ πάντας ἀνθρώπους ὑπερῆρκας τοῦ θεοῦ σοι δεδωρημένου ταῦτα. [291] Ἐπὶ πλείονα χρόνον καὶ τοῦτον ἐπαινέσας τὸν ἐπὶ πᾶσιν ἥρωτα· Τι μέγιστόν ἔστι βασιλείας; Πρὸς τοῦτο εἶπε· Τὸ διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ καθεστάναι τοὺς ὑποτεταγμένους, καὶ κομίζεσθαι τὸ δίκαιον ταχέως ἐν ταῖς διακρίσεσι. [292] Ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὸν ἡγούμενον, δταν μισοπόνηρος ἢ καὶ φιλάγαθος καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος ψυχὴν ἀνθρώπου σφίζειν· καθὼς καὶ σὺ μέγιστον κακὸν ἡγησαὶ τὴν ἀδικίαν, δικαίως δὲ πάντα κυβερνῶν ἀένναον τὴν περὶ σεαυτὸν δόξαν κατεσκεύασας, τοῦ θεοῦ σοι διδόντος ἔχειν ἀγνήν καὶ ἀμιγῆ παντὸς κακοῦ τὴν διάνοιαν.

[293] Καταλήξαντος δὲ τούτου κατερράγη κρότος μετὰ φωνῆς καὶ χαρᾶς ἐπὶ πλείονα χρόνον. Ὡς δὲ ἐπαύσατο, δ

βασιλεὺς λαθὼν ποτήριον ἐπεχέατο καὶ τῶν παρόντων ἀπάντων καὶ τῶν εἰρημένων λόγων. Ἐπὶ πᾶσι δὲ εἶπε· Τὰ μέγιστα μοι γέγονεν ἀγαθὰ παραγενηθέντων ὑμῶν. [294] πολλὰ γάρ ὠφέληματ, καταβεβλημένων ὑμῶν διδαχὴν ἐμοὶ πρὸς τὸ βασιλεύειν. Ἐκάστῳ δὲ τρία τάλαντα προσέταξεν ἀργυρίου δοθῆναι καὶ τὸν ἀποκαταστήσοντα παῖδα. Συνεπιφωνησάντων δὲ πάντων, χαρᾶς ἐπληρώθη τὸ συμπόσιον, ἀδιαλείπτως τοῦ βασιλέως εἰς εὐφροσύνην τραπέντος.

[295] Ἐγὼ δὲ εἰ πεπλεόνακα τούτοις, ὃς Φιλόκρατες, συγγνώμην ἔχειν. Τεθαυμακώς γάρ τοὺς ἄνδρας ὑπὲρ τὸ δέον, ὃς ἐκ τοῦ καιροῦ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο πολλοῦ χρόνου δεομένας, [296] καὶ τοῦ μὲν ἐρωτῶντος μεμεριμνηκότος ἔκαστα, τῶν δὲ ἀποκρινομένων καταλήλως ἔχόντων τὰ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, ἀξιούθαυμασμοῦ κατεφαίνοντό μοι καὶ τοῖς παροῦσι, μάλιστα δὲ τοῖς φιλοσόφοις. Οἴομαι δὲ καὶ πᾶσι τοῖς παραληψομένοις τὴν ἀναγραφὴν ἀπιστον φανεῖται. [297] Ψεύσασθαι μὲν οὖν οὐ καθῆκόν ἐστι περὶ τῶν ἀναγραφομένων· εἰ δὲ καὶ τι παραβαίην, οὐχ ὅσιον ἐν τούτοις· ἀλλ', ὃς γέγονεν, οὗτως διασαφοῦμεν ἀφοσιούμενοι πᾶν ἀμάρτημα. Διόπερ ἐπειράθην ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν τοῦ λόγου δύναμιν παρὰ τῶν ἀναγραφομένων ἔκαστα τῶν γινομένων ἐν τε τοῖς χρηματισμοῖς τοῦ βασιλέως καὶ ταῖς συμποσίαις μεταλαβεῖν. [298] Ἐθος γάρ ἐστι, καθὼς καὶ σὺ γινώσκεις, ἀφ' ἧς ἀν [ἡμέρας] ὁ βασιλεὺς ἀρέηται χρηματίζειν, μέχρις οὗ κατακοιμηθῇ, πάντα ἀναγράφεσθαι τὰ λεγόμενα καὶ πρασσόμενα, καλῶς γινομένου καὶ συμφερόντως. [299] Τῇ γάρ ἐπιούσῃ τὰ τῇ πρότερον

πεπραγμένα καὶ λελαλημένα πρὸ τοῦ χρηματισμοῦ παραναγινώσκεται καὶ, εἴ τι μὴ δεόντως γέγονε, διορθώσεως τυγχάνει τὸ πεπραγμένον. [300] Πάντ' οὖν ἀκριβῶς παρὰ τῶν ἀναγεγραμμένων, ὡς ἐλέχθη, μεταλαβόντες κατακεχωρίκαμεν, εἰδότες ἦν ἔχεις φιλομάθειαν εἰς τὰ χρήσιμα.

[301] Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ὁ Δημήτριος παραλαβὼν αὐτούς, καὶ διελθὼν τὸ τῶν ἑπτὰ σταδίων ἀνάχωμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ διαβὰς τὴν γέφυραν, καὶ προσελθὼν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια μέρη, συνέδριον ποιησάμενος εἰς κατεσκευασμένον οἶκον παρὰ τὴν ἡπόνα, διαπρεπῶς ἔχοντα καὶ πολλῆς ἡσυχίας ἔφεδρον, παρεκάλει τοὺς ἄνδρας τὰ τῆς ἔρμηνείας ἐπιτελεῖν, παρόντων δσα πρὸς τὴν χρείαν ἔδει καλῶς. [302] Οἱ δὲ ἐπετέλουν ἔκαστα σύμφωνα ποιούντες πρὸς ἑαυτοὺς ταῖς ἀντιβολαῖς· τὸ δὲ ἐκ τῆς συμφωνίας γινόμενον πρεπόντως ἀναγραφῆς οὕτως ἐτύγχανε παρὰ τοῦ Δημητρίου. [303] Καὶ μέχρι μὲν ὥρας ἐνάτης τὰ τῆς συνεδρείας ἐγίνετο· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἀπελύοντο γίνεσθαι, χορηγουμένων αὐτοῖς δαψιλῶς ὅν προηρούντο πάντων. [304] Ἐκτὸς δὲ καὶ καθ' ἡμέραν, δσα βασιλεῖ παρεσκευάζετο, καὶ τούτοις ὁ Δωρόθεος ἐπετέλει· προστεταγμένον γάρ ἦν αὐτῷ διὰ τοῦ βασιλέως. Ἀμα δὲ τῇ πρωΐᾳ παρεγίνοντο εἰς τὴν αὐλὴν καθ' ἡμέραν, καὶ ποιησάμενοι τὸν ἀσπασμὸν τοῦ

βασιλέως, ἀπελύοντο πρὸς τὸν ἔαυτῶν τόπον. [305] Ὡς δὲ ἔθος ἔστι πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἀπονιψάμενοι τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας, ὡς ἂν εὔξωνται πρὸς τὸν Θεόν, ἐτρέποντο πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἑκάστου διασάφησιν. [306] Ἐπηρώτησα δὲ καὶ τοῦτο· Τίνος χάριν ἀπονιζόμενοι τὰς χεῖρας τὸ τηνικαῦτα εὔχονται; Διεσάφουν δέ, ὅτι μαρτύριόν ἔστι τοῦ μηδὲν εἰργάσθαι κακόν· πᾶσα γὰρ ἐνέργεια διὰ τῶν χειρῶν γίνεται· καλῶς καὶ δσίως μεταφέροντες ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντα. [307] Καθὼς δὲ προειρήκαμεν, οὕτως καθ' ἑκάστην εἰς τὸν τόπον, ἔχοντα τερπνότητα διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ καταύγειαν, συναγόμενοι τὸ προκείμενον ἐπετέλουν. Συνέτυχε δὲ οὕτως, ὃστε ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα δυσὶ τελειωθῆναι τὰ τῆς μεταγραφῆς, οἷονεὶ κατὰ πρόθεσίν τινα τοῦ τοιούτου γεγενημένου. [308] Τελείωσιν δὲ ὅτε ἔλαβε, συναγαγὼν δὲ Δημήτριος τὸ πλήθος τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸν τόπον, οὐ καὶ τὰ τῆς ἐρμηνείας ἐτελέσθη, παρανέγνω πᾶσι, παρόντων καὶ τῶν διερμηνευσάντων, οἵτινες μεγάλης ἀποδοχῆς καὶ παρὰ τοῦ πλήθους ἔτυχον, ὡς ἂν μεγάλων ἀγαθῶν παραίτιοι γεγονότες. [309] Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Δημήτριον ἀποδεξάμενοι παρεκάλεσαν μεταδοῦναι τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν, μεταγράψαντα τὸν πάντα νόμον. [310] Καθὼς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ τεύχη, στάντες οἱ Ἱερεῖς καὶ τῶν ἐρμηνέων οἱ πρεσβύτεροι καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πολιτεύματος οἵ τε ἡγούμενοι τοῦ πλήθους εἶπον· Ἐπειλαδῶς καὶ δσίως διηρμήνευται καὶ κατὰ πᾶν ἡκριβωμένως, καλῶς ἔχον ἔστιν ἵνα διαμείνῃ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ μὴ γένηται μηδεμία διασκευή. [311] Πάντων δ' ἐπιφωνησάντων τοῖς εἰρημένοις, ἐκέλευσαν διαράσσασθαι, καθὼς ἔθος αὐτοῖς ἔστιν,

εἰ τις διασκευάσει προστιθεὶς ἢ μεταφέρων τι τὸ σύνολον τῶν γεγραμμένων ἢ ποιούμενος ἀφαίρεσιν, καλῶς τοῦτο πράσσοντες, οὐα διὰ παντὸς ἀένναα καὶ μένοντα φυλάσσηται.

[312] Προσφωνηθέντων δὲ καὶ τούτων τῷ βασιλεῖ μεγάλως ἔχάρη· τὴν γάρ πρόθεσιν ἦν εἶχεν ἀσφαλῶς ἔδοξε τετελειώσθαι. Παρανεγνώσθη δὲ αὐτῷ καὶ πάντα, καὶ λίαν ἐξεθαύμασε τὴν τοῦ νομοθέτου διάνοιαν. Καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον εἶπε· Πῶς τηλικούτων συντετελεσμένων οὐδεὶς ἐπεβάλετο τῶν ἴστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐπιμνησθῆναι; [313] Ἐκεῖνος δὲ ἔφη· Διὰ τὸ σεμνὴν εἶναι τὴν νομοθεσίαν καὶ διὰ θεοῦ γεγονέναι· καὶ τῶν ἐπιβαλλομένων τινὲς ὑπὸ τοῦ θεοῦ πληγέντες τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν. [314] Καὶ γάρ ἔφησεν ἀκηκοέναι Θεοπόμπου, διότι μέλλων τινὰ τῶν προηρμηνευμένων ἐπισφάλέστερον ἐκ τοῦ νόμου προσιστορεῖν ταραχὴν λάβοι τῆς

διανοίας πλεῖον ἡμερῶν τριάκοντα· κατὰ δὲ τὴν ἀνεσιν ἔξιλάσκεσθαι τὸν θεὸν σαφὲς αὐτῷ γενέσθαι τίνος χάριν τὸ συμβαῖνόν ἔστι. [315] Δι' ὁνείρου δὲ σημανθέντος, ὅτι τὰ θεῖα βούλεται περιεργασάμενος εἰς κοινοὺς ἀνθρώπους ἐκφέρειν, ἀποσχόμενον δὲ οὕτως ἀποκαταστήναι. [316] Καὶ παρὰ Θεοδέκτου δὲ τοῦ τῶν τραγῳδιῶν ποιητοῦ μετέλαθον ἐγώ διότι παραφέρειν μέλλοντός τι τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ βιβλῷ πρός τι δρᾶμα τὰς ὅψεις ἀπεγλαυκώθη· καὶ λαθὼν ὑπόνοιαν ὅτι διὰ τοῦτ' αὐτῷ τὸ σύμπτωμα γέγονεν, ἔξιλασάμενος τὸν θεὸν ἐν πολλαῖς ἡμέραις ἀποκατέστη.

[317] Μεταλαθὼν δὲ ὁ βασιλεύς, καθὼς προεἶπον, περὶ τούτων τὰ παρὰ τοῦ Δημητρίου, προσκυνήσας ἐκέλευσε μεγάλην ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τῶν βιβλίων καὶ συντηρεῖν ἀγνῶς.

[318] Παρακαλέσας δὲ καὶ τοὺς ἔρμηνεῖς ἵνα παραγίνωνται πυκνότερον πρὸς αὐτόν, ἐὰν ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, — δικαιον γάρ εἶπε τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν γενέσθαι· παραγενηθέντας δέ, ὡς θέμις, ἔξειν αὐτοὺς φίλους, καὶ πολυδωρίας τῆς μεγίστης τεύξεσθαι παρ' αὐτοῦ. [319] Τὰ δὲ πρὸς τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν ἐκέλευσεν ἔτοιμαζειν, μεγαλομερῶς τοῖς ἀνδράσι χρησάμενος. Ἐκάστῳ γάρ στολὰς ἔδωκε τῶν κρατίστων τρεῖς καὶ χρυσίου τάλαντα δύο καὶ κυλίκιον ταλάντου καὶ τρικλίνου πλασταν κατάστρωσιν. [320] Ἐπεμψε δὲ καὶ τῷ Ἐλεαζάρῳ μετὰ τῆς ἐκπομπῆς αὐτῶν ἀργυρόποδας κλίνας δέκα καὶ τὰ ἀκόλουθα πάντα καὶ κυλικεῖον ταλάντων τριάκοντα καὶ στολὰς δέκα καὶ πορφύραν καὶ στέφανον διαπρεπή καὶ βυσσίνων διθονίων ἴστοὺς ἐκατὸν καὶ φιάλας καὶ τρύβλια καὶ κρατήρας χρυσοῦς δύο πρὸς ἀνάθεσιν. [321] Ἐγραψε δὲ καὶ παρακαλῶν ἵνα, ἐάν τινες τῶν ἀνδρῶν προαιρῶνται πρὸς αὐτὸν ἀνακομισθῆναι, μή κωλύσῃ, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τοῖς πεπαιδευμένοις συνεῖναι, καὶ εἰς τοιούτους τὸν πλοῦτον κατατίθεσθαι δαψιλῶς, καὶ οὐκ εἰς μάταια.

[322] Σὺ δέ, καθώς ἐπηγγειλάμην, ὅπέχεις τὴν διήγησιν,
ὦ Φιλόκρατες. Τέρπειν γὰρ οἴομαι σε ταῦτα ἢ τὰ τῶν μυθολό-
γων βιβλία. Νένευκας γὰρ πρὸς περιεργίαν τῶν δυναμένων
ῷφελεῖν διάνοιαν, καὶ ἐν τούτοις τὸν πλείονα χρόνον διατε-
λεῖς. Πειράσομαι δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀξιολόγων ἀναγράφειν,
ίνα διαπορευόμενος αὐτὰ κομιζῇ τοῦ βουλήματος τὸ κάλλιστον
ἔπαθλον.

IMPRIMÉ EN FRANCE.